

10de Marg.

1879.

18de Bind.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Udgivet af R. Thronsen.

31te December — 24de Hefte.

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

Trykt i den Norske Synodes Bogtrykkeri.

Entered at the Post-Office at Decorah as 2nd class matter.

„For Hjemmet“,

et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

Det indeholder et afvekslende og omhyggelig udvalgt Læsestof, bestaaende af historiske Skildringer, Efterretninger om Opfindelser og Opdagelser, Misfionsberetninger, Reisebeskrivelser, Skildringer af Lande og Folk, Dyre- og Planteliv samt

Fortællinger, Digte, Gaader og Blandinger.

Det udkommer med to Aft i Omflag to Gange om Maanedn (15de og 30te) og koster \$2.00 (til Norge og Danmark \$2.50) om Aaret i Forstud. Dermed er ogsaa Portoen betalt. Klubber paa 6 betalte Exemplarer faa det 7de frit. Penge sendes helst i Money Orders, Drafts (helst paa Chicago) eller Registered Letters, da Posterne ikke overalt ere sikre. Nye Subskribenter behøge at melde sig snarest muligt.

Adresse: N. Thronsdjen, Drawer 14, Decorah, Iowa.

Vil man benytte anden Mands Hjælp til at indsende Penge, da se til at Vedkommende er paa lidelig.

Denne Aargang kan faaes fra No. 13 (Begyndelsen af 18de Bind).

Ældre Bind af „For Hjemmet“, se sidste Side.

N. S. HASSEL,

DECORAH - - - - IOWA,

modtager Bestillinger paa **Alttertavler** og andre **Bibelhistoriske Olie-malerier**. Reflekterende, som ikke har Anledning til at komme til Decorah og se mine Malerier, kunne paa Forlangende faa sig tilsendt Photographier af dem.

Theodor Strøm & Co.

Wholesale & Retail Handel med

SILD OG FISK.

Hjørnet af Washington og Main Sts.

DECORAH - - - IOWA.

Stort Udvalg, gode, friske Varer og billigst mulige Priser.

Norsk Fedfisk, Hollandsk Fedfisk, Labrador split og Labrador rund Sild. Salt Lax, Doret, Makrel og Hvidfisk. Torsfisk, to Slags Klippfisk, to Slags benløs Torsf. Røget Alal, Helleflyndre, Lax og Sild. Ogsaa hermetisk nedlagt Fisk og Frugt og en Del gode Kolonialvarer, saasom Kaffe, Sukker o. s. v. Farm-produkter tages i Bytte. — Bedste Slags Norsk Medicintran.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift for nyttig og underholdende Læsning.

10de Aarg.

31te December 1879.

24de Hefte.

Gustav Vasas Historie.

(Efter Anders Fryxell ved M. Birkeland.)

(Slutning.)

Fem og femtiende Kapitel.

Om Krigen med Rusland.

Sveriges Naboer i Ost, de talrige men raa og vilde Russer, begyndte paa denne Tid (1555) at gjøre herjende Indfald i Finland; Finlanderne gjorde Gjengjeld, og snart var Krigen i fuld Gang langs hele Grændsen. Gustav rustede sig paa det Alvorligste, efterat han forgjæves havde søgt at faa Freden gjenoprettet.

Russerne faldt ind i Landet i store Hobe, hærjede overalt og mishandlede og myrdede Indvaanerne paa den mest umenneskelige Maade. Gustav havde paalagt sine Befalingsmænd ikke uden Nødvendighed at indlade sig i Strid med en overlegen Fiende. En finst Adelsmand ved Navn Jons Maanssøn angreb og overvandt med et Tusinde Mand en tolv Gange saa stor Hær af Russer. Mange berømmede ham for denne dristige og heldige Bedrift; men den forsigtige Kong Gustav tænkte anderledes. „Då synes raadeligt“, skrev han til Befalingsmændene, „at man ikke

lader Jons Maanssøn ruse afsted med Folk efter sit eget Hoved.“

Gustav drog selv over til Finland. En smitsom Sygdom udbrød blandt Krigsfolket, og Gustav maatte trække sig tilbage, efterat have givet omhyggelige For skrifter angaaende de Syges Pleie. Til sine efterladte Høddinger skrev han allehaande Formaninger; ogsaa indskjærpede han dem adskillige Krigsreb. „Då synes raadeligt“, skrev han, „at vort Folk bekommer nogle stærke Drikke, enten Brændevin*), rhinsk Vin eller Brysning**), saa at Enhver fik en god Drik, paa det de maatte vere desto mere uforfærdede og beredvillige til at angribe Fienden med al Magt.“ Dgaa skrev han, at „man burde udsprede, at de svenske Ryttere, som bleve fangne af Russerne, haandteredes saa ynkeligt og ubarmhertigt, at en ærlig Karl hellere vilde være død end blive saa jammerligen plaget. Ved saadan Tale skalde den

*) Dette skal være første Gang, denne Drik findes nævnt i Sverige.

**) En dengang brugelig Drik.

menige Hob blive saa meget hidfigere paa Rusjen og ikke give sig til Fange.

I det følgende Aar brød en russisk Hær paa 150,000 Mand ind over Grændsen og beleirede Viborg. Svenskerne vare knapt en Tyvende-Part mod Fienderne; de finste Bønder, hengivne til Drukkenstab og Uorden, vare lidet at stole paa. Da skrev Gustav fuld af Bekymring til sin hjemmeværende Søn Erik: „Vi ere nu udsatte for en saa stor Fare, at vi aldrig tilforn have været i saadan Nød, og kunne os ikke noksom derover beklage. Den almægtige Gud maa vide, hvad Raad vi skulle finde. Thi dersom han ikke besynderligen vil yde os Hjælp og Bistand, saa er det plad ude med os. Kjære Søn, hvis du haver Noget, os til Hjælp og Bistand, erten med ydermere Krigsmagt eller gode Raad, saa begjære vi ganske hjærligen, at du vil beslitte dig derpaa. Du skal og flittigen formane alle Ordinarii***), at de alvorligen tilfise og formane alle Sognepræster at foreholde menige Mand deres og vore Synders Straf, og at de troligen bede den almægtige Gud naadeligen at afvende denne Straf fra os.“ Og Gud hørte Bønnerne, saa at denne store Fare forsvandt ligesaa hastigt, som den var kommet. Da Russerne omkringede Viborg, forsøgte de at bemægtige sig Ladegaarden, som laa udenfor Slottet, og hvor en stor Mængde Hø var forvaret. Den anden Nat efter Russernes Ankomst besluttede Svenskerne at føre alt Hø ind i Slottet, hvilket de ogsaa gjorde, og denne Hjøren vedblev næsten hele Natten igjennem. Der var skarp Kulde, men intet Føre, saa at Høet maatte fjøres paa Vogne, hvorved der opstod en stor Larm, som trængte lige til Russernes Øren. De lyttede, men i

den mørke Nat kunde de ei udforske eller begribe Aarsagen. Tilfaldt da Larmen blev saa langvarig, indbildte de sig, at en stor svensk Hær paa mange tusinde Mand rykkede ind paa Slottet. Hurtigt brøde de derfor op endnu i den mørke Nat og droge tilbage til Rusland.

Ikke længe efter lode Russerne sig forlyde med, at de vare blevene tilbøielige til Fred; Gustav havde altid været det. Man kom da overens om, at Grændsen skulde blive som før, og alle gjensidige Voldsomheder være forglemte.

Ser og femtiende Kapitel.

Om Prins Erik.

Den 13de December 1533, Kl. 9 Eftermiddag fødte Katrina af Lauenburg Prinds Erik, Gustav Basas ældste Søn. I tre Dogn laa Moderen i de haardeste Smerter. Den sidste Aften kom Kongens Livlæge, som og efter Tidens Skik var Stjernetyder, for at spørge efter hendes Tilstand. Da han i Forværelset fik høre, at Forløsningen ei var forbi, udraabte han: „Falder Alle paa Kne og beder, med mig, at den ikke ster i denne Stund; thi paa Himlen ere saa haarde og onde Tegn, at fødes han nu, saa blev han alt Sveriges Rige et Sorgens Barn.“ Og medens han endnu talte, fødtes Barnet, og dets Strig hørtes ud fra Sengenammeret. Denne Gang slog Stjernetyderens Spaadom ulykkeligvis altfor vel ind.

Den unge Kongesøn gav det bedste Haab om sig, medens han voxede op. Han havde af Naturen et vakkert og raast Udseende, et kraftigt og stærkt Legeme, øvet gjennem en hærdet Dpfostning. Som Yngling overgik han næsten alle sine Fævnaarige i Behændighed, i Svømning, i Dands, Bold- og Turnerspil og allehaande Legemsøvelser. Det var en Lykt, men tillige en Forstrækkelse at se

***) Gustavs nye Navn paa Biskopperne.

paa, hvorledes han tumlede om med Hesten. Ogsaa med Sjælsøener var han i rigeligt Maal udrustet og blev en for sin Tid udmærket lærd Herre. Han skrev en let og smuk Latin, men i Særdeleshed var han stærk i Stjernerundslaben og Mathematiken. Ligesom Faderen elskede Erik Tonekunsten høit, og sammenstrev endog selv Musik, ogsaa Vers, de bedste som findes fra den Tid. Hans Lærer var den af Luther og Melancthon indsendte Georg Normann; siden, da Kongen behøvede denne i Regjeringen, Fransmanden Dionysius Beurrens og Goran Peersøn fra Sala, som Gustav aldrig ret kunde lide; disse to sidste vare kun til liden Gavn for Prindsen. Beurrens fyldte hans Hoved med den da gjengle Stjernetrydets-Overtro og bragte ham først paa den ulykkelige Tante at fri til den engelske Dronning Elisabeth. Goran Peersøn var den, som siden loffede ham ind i saa mange farlige Foretagender og gjorde hans Regjering saa forhadt.

Erik selv havde ogsaa sine Feil og det ikke ringe. Ligesom Faderen var han heftig og mistænksom; ligesom Moderen luneful, foranderlig, stundom tungsindig; desuden elskede han Fornøielse og var ødsel. „Eriks Bolde blive engang hans Yndlingers Gulddæbler“, sagde Gustav, da Erik morede sig meget med Boldspil. Kongen overførte saameget lettere Misnøiet med Moderen paa Sønnen. Johan derimod, Barn af den elskede Margareta og hende lig, vandt Faderens hele Kjærlighed og Tilid. Erik mærkede snart dette Forhold, og hans Sind forbitredes baade mod Fader og Broder. Der siges ogsaa, at Johans Slægtninger hemmelig have pustet til Uenigheden i det Haab, at den ophidsede Fader skulde udelukke Erik og udnævne Johan til sin Efterfølger.

Dette stede vel ikke; men den Gamles Partisthed lagde dog den første Grund til det Brodrehad, som siden gjorde Erik til Tyran og Johan til Brodermorder.

Da den russiske Krig var endt, overleverede Kongen hele Finland til Johan, forat han i Overensstemmelse med Gustavs Testamente kunde styre og have sit fyrstelige Sæde der. Ubivndig herover ønskede ogsaa Erik at have Land at styre. Han erholdt Kalmar By og Lehn, men maatte dog, inden han fik tiltræde det, give sin forsigtige Fader en udsørlig og edelig Forsikring, at han ikke skulde foretage Noget mod ham. Ved den Tid, da Erik skulde rejse derned, hændte det sig, at han under en Leg i Slotskølen i Stockholm gjorde et høit Sprang og derved stødte Hovedet ganstke haardt mod en Vjefkrone. Man troede at mærke, at de Anfald af Besynderlighed og næsten Affindighed, som man tidligere, sjønt Sjelden, havde sporet, efter dette ulykkelige Stød baade bleve tættere og voldsommere.

Efter sin Ankomst til Kalmar begyndte Erik at holde et lyst og lystigt Hof. Mange, som forudsaa den gamle Herres snare Død, styndte sig med at indsmigre sig hos den vordende Konge. De smigrede hans Stolthed, opæggede hans Bitterhed mod Faderen og Broderen, og deltog i hans mange Udvævelser, som spredte megen Forargelse rundt om i Landet. Erik satte Spioner ud paa alle sin Faders Nringer og Foretagender, og naar Gustav lod noget Ord falde mod Erik, bragte de det strax frem. Den ubetænksomme Erik lagde ei Skjul paa sit Misnøie; tværtimod lod han det bryde frem baade i heftige Ord og Breve til den Gamle. Gustav harmedes høiligen. „Det er mig ganstke mishageligt“, skrev han, „at du lader saadanne Padder løbe med sine Løgne for dig. Vi kan,

Gud ske Lov, nok skikke os tilbørligt mod vore Børn, skjønt vi ikke er saa høilærd i det latinske Tungemaal, som du kan være. Der er et gammelt Ordsprog: Om Børnene ogsaa ere fire og tyve Aar, saa er dog Faderen ældst." Erik begyndte tilfældigt at holde Møder med Folket, indsamlede Penge og krævede særskilt Trostabsed af Adelen, Alt uden Faderens Billie og Vidende. Gustav tog dette ilde op. Af Frygt for Oprør indkaldte han en stor Hov tydske Ryttere til sin Livvagt og klagede høit og bittert over Erik, som han kaldte sin Absalon. Det var ikke langt fra, at denne var bleven erklæret arveløs. Han reddedes dog og blev atter tagen til Naade ved Manges, især den saa forhadte Hertug Johans Forbøn. Dog forøgedes ei Broderfærligheden derved. Taknemmeligen at erkjende en hadet Fiendes Velgjerninger, dertil fordres en meget højere og ædlere Sjæl, end Prinds Erik havde, og de fleste have.

Sju og femtiende Kapitel.

Om Prinsesse Cecilia.

Aar 1559 om Høsten blev Prinsesse Katrina, den ældste af Kong Gustavs Døtre, formælet med Grev Edvard af Ostfrisland. Hun var en god og forstandig Fyrstinde, dertil vakker og velstabt ligesom alle Kong Gustavs Børn. Øverst i denne Henseende stod dog Frøken Cecilia, ogsaa udmærket ved sin Kvifhed og Livlighed. Hoffets Skjalde paa den Tid prisede hende som skjønnere end Venus og kunde ei noksom lovsynge hendes hvide Ansigtssfarve, guldgule Haar og funklende Vine, og de forsikrede at hendes Sjæl var lige prydet med Dyder. Men Cecilia var et letfindigt Menneſke, hun opførte sig slet og paaførte sin Fader megen Sorg og Græmmelse. Efter Kong Gustavs Død glim-

rede hun endnu en Tid ved Eriks lysjende og letfindige Hof. Tilfældigt blev hun formælet med Kristoffer, Markgreve af Baden, som da længe havde været i svensk Tjeneste og saaledes vel kjendte Cecilias Feil. Han fik dyrt betale sin Uforstandighed. Cecilia trivedes aldrig hjemme, men var bestandig paa Reiser, i Begyndelsen overalt vel modtagen baade for Slægtens Anseelse og sin egen Skjønhed, men snart foragtet for sin slette Opførelse. Under disse Reiser forpildte hun helt og holdent sin hele Formue. Hele den store Medgift, hun havde faaet, var næsten forbi, da hendes Mand døde 1575. Efter hans Død gif hun over til den katolske Kirke, erholdt derfor Understøttelse af sin katolske Broder Johan, der da var Sveriges Konge under Navn af Johan den Tredie, men sank lidt efter lidt ned i Udsjæthed og den største Fattigdom.

Hendes Børn bleve alle uslykkelige eller Forbrydere. Edvard, den ælſte, en voldsom, uretfærdig og udsvævende Herre, var bekjendt under Navn af den gale Markgreve. Han faldt tilfældigt drukken ud for en Trappe og brød Halsen af sig. Den anden, Kristoffer, var halt og blind. Den tredie, Filip, førte et altid uroligt Leven. Den yngste hed Johan Karl og blev Maltheserridder. Tre og tyve Aar gammel kom han til Antwerpen 1594, hvor han fandt sin nu fire og femtiaarige Moder, som fortsatte sit syndige Leven. Han begjærede og erholdt Magistratens Tilladelse til at føre hende derfra. Sønnen drev da Moderen ud fra hendes Herberge, og da hun gjorde Modstand, sparkede han hende og drog hende ved det fordm besungne gule Haar ud efter Gaden uagtet hendes Jammerskrig, og haandterede hende saa voldsomt, at hendes ene Arm gif af Led. Derefter indespærrede han hende paa

Randet. Moderens Skjændsel og kanste Anger over hans egen Haardhed virkede dog saaledes paa ham, at han fra denne Stund fik Læring, som snart lagde den for blomstrende Yngling i Graven; Cecilia levede siden uden Mand, uden Børn, uden Anseelse, uden Besyttelse. Det er endog ubekendt, hvorledes og paa hvilket Sted hun har tilbragt de sidste Aar af sit Liv. En kort Antegnelse underretter os blot om, at hun døde 1627. Hun var da syv og otteti Aar gammel*).

Otte og femtiende Kapitel.

Eriks Frieri til Elisabeth.

I England regjerede paa denne Tid en Dronning ved Navn Maria. Hun var gift, men barnløs, hvorefter Søsteren Elisabeth skulde blive hendes Efterfølger paa Thronen. Maria betragtede Elisabeth med Mistro og Hadsskhed, saa at denne sidste maatte leve ligesom i et Fængsel paa et affides Slot; men endog herfra spredte sig videnom hendes Rygte og Berømmelse ikke saa meget for Skjønhed, som meget mere for Forstand, Kundskaber og Dyd. Mange blandt Europas Fyrster fastede sine Blikke paa en saadan Arving til et saadant Rige, og der var ingen Mangel paa høie Friere. Blandt dem var ogsaa Prinds Erik. Hans Lærer Dionysius Beurrens, som med den reformerte Elisabeth vilde indføre hendes Religion, førte ham først paa denne Tanke; den unge Herres egen Begjærighed efter Nydelse og Gætte bragte ham til at holde fast ved den. Hans Inderbildningskraft løffedes nemlig baade ved overdrevne Skilbringere af Eli-

sabeths Indgighed og ved Tanken om at blive Konge over tvende Riger, og med Hestighed og Iver begjærede han Faderens Bisald til dette Forehavende. Den Gamle misbilligede Forslaget. „Om ogsaa“, sagde han, „Erik faar Elisabeth, hvilket jeg dog ikke tror, saa turde det være begge Riger mere til Skade end til Gavn.“ Men Erik var heri saa yderst stivstindig og heftig, at Gustav tilsidst maatte give efter, og Stænderne gavede ogsaa snart sit Bisald. Først blev Dionysius Beurrens og siden Sten Eriks søn Lejonhusoud sendt til England. Elisabeth svarede i Begyndelsen undvigende, men siden talte hun om, at hun ansaa det for lykkeligst bestandig at leve ugift. Med dette Svar kom Sten Eriks søn tilbage, og Gustav vilde ei mere høre tale om denne Sag.

Smidertid døde Dronning Maria i England, og Elisabeth besteg da Thronen. Eriks Uegjerrighed blev herved endmere optændt. For at kunne fri til en Dronning med større Fremgang antog han fra denne Tid Titelen Arvekonige. Hans fortrolige Dionysius, som var bleven tilbage i London, levede der med stor Stads og holdt aabent Taffel paa Eriks Beføstning. Beurrens søgte bestandig Anledning til at tale med Dronningen om sin Herres Sag; og alle venlige Ord, som den slu Elisabeth nu og da lod falde, opsnappedes af Beurrens, sammensattes og berettedes for Erik som usvigelige Beviser paa hendes Tilbøielighed. Denne udvirkede i sin lettroende Glæde, at nye Sendebud udrustedes. Gustav Moos, Karl Gera og Karl de Mornay reiste afsted. Erik havde Mistanke om, at Broderen Johan af Avind modarbejdede dette Giftermaal; men tværtimod. Johan billigede det i høi Grad. Han gjorde Alt for at overtale Faderen til at give sit Samtykke, og

*) Følge „Nordisk Konversations-Lexikon“ skal hun være død i Brüssel i Belgien. Det markgrævelige Fyrstehus Baden-Baden, som nedstammede fra Cecilia, uddøde i Aaret 1771.

reiste selv til England i dette sin Broders Trinde. Man har Mistanke om, at den slu Johan gjerne havde seet Erik bestige Englands Throne, for at han selv siden saa meget lettere kunde svinge sig op paa den svenske. Høist ugjerne vilde Gustav sende sin mest elskede Søn fra sig, men den Gamles Betænkelse maatte vige for Ynglingernes Iver. Johan udrustedes paa det Kjøtbareste og afreiste i Septbr. 1559. Til denne Sorg kom ogsaa den ikke ringe Ubehagelighed for Kong Gustav, at han nødtes til at udbetale saa store Pengesummer; thi disse Frierreiser gjorde dybe Huller i Hr. Eriks Gemak. Bekostningerne, der i sig selv vare store nok, forøgedes ikke lidet ved Eriks Ubetænkelse. Foreledet af Beurreus's Breve, ansaa han Giftermaalet saa sikkert, at han i Holland bestilte 100 overmaade prægtige og kostbare Klædninger til Brylluppet.

Da Johan kom til London, blev han paa det Bedste modtaget af Elisabeth, men kunde ikke erholde noget bestemt Svar af hende. Snart talte hun om sin Utilbøilighed til at gifte sig, snart om hvor vanskeligt det var at gifte sig med den, man ei havde seet. Om Eriks fortræffelige Egenstaber htrede hun sig dog altid med høie Lovtaler og priste sig lykkelig ved at erholde en saadan Herre, om hun nogensinde skulde formæle sig. De svenske Sendebud fore nu tilbage, det ene efter det andet, uden at vide nogen Bested. Efter Hjemkomsten kaldtes de først til Erik at aflægge Regnskab, og han forestrev dem, hvad de siden skulde fortie eller berette for Kongen, hans Fader. Paa denne Vis søgte Erik at føre den Gamle bag Lyset, sig selv til største Skade. Det lykkedes dog ikke længe. Snart kom der Breve fra Elisabeth baade til Erik og til Gustav; begge sluttede med den Erklæring, at hun stedse vilde

leve ugift; desforuden bad hun særskilt Gustav „som en høit opløst Herre at søge en anden Brud for sin Søn.“ Gustav saa nu tydeligt, at der ei var noget mere at gjøre derved, og skrev et langt Brev til Erik, forestillede ham alle Farer herved, opregnede de drøie Pengesummer, som for dette Anliggendes Skyld vare udbetalte, og fraraadede ham alle yderligere Frier-Forsøg paa dette Sted, idet han tillige indskærpede, at „Sveriges Arvesønge ei behøvede at tigge sig til en Brud.“ Forgjæves. Nogen Tid efter kom ogsaa Sten Eriksøn Lejonhufoud hjem fra England. Tvende Bud kom ham strax imøde, et fra Gustav og et fra Erik; begge Herrer vilde strax og først saa tale med ham. Hr. Sten reiste til Gustav og berettede for ham, hvor lidet Haab han havde om Frieries Fremgang. Over dette Kongens og Sten Eriksøns Forhold blev Erik ganske oprørt og beklagede sig derover med mange og bitre Ord.

Sten Eriksøn havde sagt, at Dronningen af England aldrig skulde give Erik Ja, saafremt ei denne i egen Person ganske kunde henrive hendes Hjerte. Strax var Erik færdig med nye Forslag. Han vilde selv reise over til England; men ukjendt og forklædt som en fremmed Herres Tjener vilde han se Elisabeth og indtage hende for sig. Alle hans Bøners Advarsler og Forestillinger vare forgjæves. Til sidst kom Forslaget for Kongens Øren. Han forbyd strax hele Reisen som et farligt og lidet betænkt Foretagende.

Da Johan længe havde opholdt sig i London og der faaet mange sagre Ord, men intet bestemt Løfte, maatte han til sidst vende hjem igjen. Ved Afreisen lod han med kongelig Gæmildhed udstrø Sølvpenge blandt Folket. „De skulle forvandles til Guld“, sagde han, „naar min Broder selv kommer hid.“

Johan berettede, at Dronning Elisabeth engang havde sagt til ham, at hun vel ikke havde nogen Tilboielighed til at gifte sig, men at hun dog ei kunde svare for, hvad der vilde ske, om Erik selv kom for hendes Dine. Disse Ord opflammede atter dennes Haab. Skjønt med megen Møie udvirkede han dog tilsidst Faderens Bifald til en Reise i egen Person til England. Denne blev opfat den ene Gang efter den anden og tilsidst aldeles indstillet, men det kostbare, frugtesløse og efter saa mange Afslag fornedrende Frieri vedblev længe, endog efter Gustavs Død, og blev en ikke unøjselig Narfsag til Eriks senere Ulykker.

At og femtiende Kapitel.

Om Kong Gustavs Alderdom.

Allerede siden Dronning Margaretas Død mærkede man Forandring i Kongens Kræfter og Sind. Endnu mere efter den bekhvringssfulde russiske Krig og de Hjertesorger, som Erik og Cecilia forvoldte. Hertil Alderdommens sædvanlige Ulykke. Han saa sin Ungdoms og Manddoms Venner vandre bort. Den elskede Margareta først, siden 1554 Lars Siggessøn Sparre, den tro Ven, prøvet i Modgang og Medgang. Saa Maans Sønnsøn Ratt och Dag, Axel Bjelke, Johan Luressøn Roos og flere af hans Fædraldrende. Aar 1559 døde tilsidst, i Løbet af en kort Tid, hans Svoger og Nabo Kristian den Tredie, hans fordums Modstander den gamle Kristian Tyrant, og tilsidst den ædle Fru Kristina Gyllenstjerna. Kongen blev alene tilbage.

Bekhvring og vedholdende Arbeide havde udtomt hans Kræfter, kanste altfor tidlig. Hans fordum saa stærke Huskommelelse slappedes. Man mærkede, at han famlede efter Navnene og ændrede sine Befalinger, en før høist usædvanlig

ting. Hans Sind blev bestandigt mere tungt og alvorligt. Han knurrede over sine Embesomænd, især Fogderne, og klagede over at være en i alle Dele ulykkelig Mand. Da nu Jngen kunde gjøre ham tillags, maatte Skriftefaderen tilsidst tage Bladet fra Munden. Ved et Skriftemaal forestillede han Kongen, hvor liden Narfsag han havde til at græmme sig, hvorledes Gud i saa mange Maader og saa underbart havde velsignet ham, at han hellere burde med glad Hjerte takke for saadan Naade, end med utilbørlige Klagemaal slynde mod Gud og plage sine Medmennesker. Gustav tog imod Formaningen med Dmngthed, eftergav meget af de før saa strengt opkrævede Statter og forstummede med sin Klage; men den gamle Munterhed kom aldrig tilbage. Han fandt ei mere nogen Fornoielse i sin før saa hudedede Luth og sendte alle sine Musikalier og Instrumenter til Sønerne. I Alt saa han Forbud paa sin Død. En Komet viste sig i August 1559, og nogle Jldsvaader og andre Ulykker stødte sammen. „Det gjælder mig“, sagde han, „Gud unde mig Tid til at berede mig.“ Nytaarsdagen 1560 sagde han: „Dette Aar bliver mit sidste. Dem, som spaa af Stjernerne, behøver jeg ikke. Jeg føler de bebudende Planeter i mit eget Le-geme.“

Sextiende Kapitel.

Kong Gustavs sidste Tale til Svea Riges Stænder.

Erik drev bestandig paa sin Reise til England, saa at Faderen blev nødt til at give sit Samtykke dertil. For dette Anliggendes Skyld og for at lade sit Testamente bekræfte, lod Gustav paabyde en almindelig Sammenkomst af Stænderne i Stockholm i Juni Maaned. Den 25de kaldtes de op paa Rigssalen. Da

de vare samlede, traadte Kongen ind, led-
saget af sine Sønner. Han steg op og
satte sig paa Thronen. De tre ældste
Sønner stode den ene efter den anden,
ved den venstre Side, den yngste tiiaars-
gamle Karl ved Faderens Fødder. Da
tog Kongen saalunde til Ord: „Jeg
bøier mig med Grefsyngt for Guds
Magt, som i mig atter paa Sveriges
Throne har opløst Sveriges gamle
Kongeslægt fra Magnus Ladulaas og
Karl Knutssøn. De iblandt Eder, som
ere komne noget til Mars, have uden
Tvivl fornummet, hvorledes vort kjære
Fædreland før i mange hundrede Aar
har været i stor Elendighed og Under-
trykkelse under fremmed Herredømme og
Konge, særdeles under den umilde Tyran,
Kong Kristian, og hvorledes det behagede
Gud ved mig at befri os for dette Ty-
ranni. Derfor bør os, høi og lav, Herre
og Tjener, gammel og ung, aldrig at
forglemme samme guddommelige Hjælp.
Thi hvad Mand var jeg, at fordrive sli-
g mægtig Herre, som ei alene regjerede over
tre Kongeriger, men og var nær forbun-
den og bespogret med Keiseren og de væl-
digste Fyrster? Ei kunde jeg forestille
mig den Ære, da jeg i Skove og øde
Fjelde maatte skjule mig for Fiendernes
blødtørstige Sværd. Men Gud drev
Verket og gjorde mig til sin Undermand,
paa hvilken hans Almægtighed skulde
vorde aabenbar; og vel maa jeg ligne
mig med David, hvem Gud fra en
Hynde gjorde til en Konge over alt Fol-
ket.“ Her brast Taarerne ham af
Dinene.

„Jeg takker Eder, tro Underfaatter, at
I have villet ophøie mig til kongelig
Høihed og til en Stamfader for Eders
Kongehus. Ei mindre takker jeg Eder
for den Trost og Bistand, I have be-
vist mig i min Regjering. At Gud
under denne Tid har ladet sit rene og

klare Ord indkomme, og at han ogsaa i
timelig Maade har begavet Riget med
allehaande Velsignelse; saa som nu er for
Dinene, derfor skulle vi, gode Mænd og
Underfaatter, Alle med største Taknem-
melighed og Ydmyghed give Gud Æren.“

„Det er mig noksom bekendt, at jeg
i Manges Dine har været en haard
Konge. Men de Tider skulle komme,
da Sveriges Børn skulde ville rive mig
op af Mulden, om det stod i deres Magt.
Dog maa jeg ikke blues ved at bekende
menneskelig Svaghed og Skrøbelighed;
thi Jngen er fuldkommen og uden Brøst.
Derfor beder jeg Eder, at I som tro
Underfaatter ville for Kristi Skyld for-
lade og overse, hvad Mangel der har
været ved min Regjering. Hensigten
har altid været til Rigets og dets Ind-
byggere's Bedste. Mine graa Haar,
min rynkede Pande bærer tilstrækkeligt
Bidnesbyrd om de mange Farer, Gjen-
vordigheder og Bekymringer, jeg under
min fyrrethveaarige Regjering har ud-
staaet.

„Jeg ved nok, at de Svenske ere snare-
til at samtlykke, sene til at udgranke.
Jeg kan og grant forudsæ, at mange vild-
ledende Mander ville opstaa. Derfor
beder og formaner jeg Eder: holder
Eder fast ved Guds Ord og forkaster,
hvad der ikke stemmer overens dermed.
Væxer Ørigheden lydige, indbyrdes
enige. Min Tid er snart forbi. Ei
gjøres mig derom behov Bidnesbyrd af
Stjerner eller anden Spaadom. Jeg
føler i mit Legeme Tegn, at jeg snart
skal vandre Heden og for Overkongens
Fødder nedlægge og gjøre Rede for Sæa
Riges herlige, men forgiængelige Krone.
Følger mig da med Eders tro Forbøn-
ner, og naar jeg har luftet mit Døi, saa
lader mit Støv hvile i Fred.“ Her ud-
strakte han sine Hænder, for sidste Gang
velsignede han sit Folk. Hans graa Haar,

hans sammenfaldne, men dog majestætiske Udseende, Taarerne, som stundom kom ham i Sinene, hans behagelige, men nu af Alder og Bevægelse skjælvende Røst og endelig den Tanke, at de nu for bestandig skulde miste denne deres Fader, Lærer og Velgjører.—Alt dette vakte den dybeste Bevægelse hos hele Forsamlingen. Taarerer strømmede fra hvert Dæ, og kun med Møie kunde de hindre, at deres Hulten overdøvede Lyden af den elskede Røst. Gustav reiste sig, og støttende sig paa begge sine ældste Sønner vandrede han ud, vendte Hovedet nu og da, for med Nis og taarefulde Dine endnu en Gang at tage den sidste Afsted. Forsamlingen fulgte tæt efter ham; de, som ei kunde gjøre det, fulgte dog med sine Blikke hans graa Hoved under Taarer og tusinde Betsignelser.

En og sertiende Kapitel.

Om Gustav Basas Død.

Paa denne Rigsdag blev Kong Gustavs Testamente antaget og besvoret af hans Sønner og Undersaatter. Gustav overlod siden Regjeringen til Erik. Da denne uafsladelig drev paa Reisen til England, saa blev det ogsaa bestemt, at ifald Kong Gustav under Eriks Fraværelse faldt fra, skulde Hertug Johan imidlertid føre Rigsstyrelsen.

Den 14de August tog Erik Afsted med sin Fader for at tiltræde Reisen. Den Gamle formaaede ei at følge ham ned af Slottet; men da Kanonernes Torden en Stund efter forkyndte Eriks Afreise, faldt Faderen i saadan Angest, at han fælte sig ilde. Sorgen og Sygdommen forøgedes Dagen efter; han lagde sig tilfængs, og det blev hans Dødsfeng. Sygdommen var i Begyndelsen lig den, han nys havde haft, men tiltog snart og kunde ikke dæmpes. Den 25de August lod han kalde for sig Sønnerne

Johan, Magnus og Karl. Han formaaede dem om, hvorledes Sønnerne efter Magnus Ladulaas ved indbyrdes Lovind havde voldt Rigets Ulykke og Kongehusets Fald. „Vilde I“, sagde han, „beholde Kronen i Eders Slægt, saa skulde I ogsaa ære og Lyde ham, som bærer den, og altid fremme hverandres Bedste.“

Kongens Læge Le Palu var i Begyndelsen borte. Skriftefaderen, Magister Johannes, tilkaldtes og begyndte med en lang Formaning om Taalmodighed. Kongen afbrød ham og begjærede i dets Sted „Lægemiddel for en syg Mave og et brændende Hoved.“ Magister Johannes greb sig an, saa godt han kunde, men forgjæves. Snart kom Le Palu, men ogsaa hans Hjælp var frugtesløs. Gustav selv skjæmte sig saaledes over deres Anstrengelser, at de Nærværende maatte le. Under sin Sygdom var han ellers lunefuldt og ofte meget danstelig. Engang, da Hertug Magnus, som var engodslig, men ubetydelig Yngling, kom ind, sagde han: „Du er mig kjær, du har aldrig fortørnet mig“. Han klagede engang over, at endog hans Børn skædede ham. Dronningen sporede da: „Tal ikke saa, Herre. De vilde gjerne være her, men Eders Naade fortørnes strax og tiltaler dem saa haardt, at de med Taarer frygte for ei at kunne være sin Fader tillags.“ Han havde tidligere, inden Sygdommen tiltog, selv forestrevet, paa hvad Naade Magister Johannes skulde berede ham til Døden. Den 23de September blev han haardt angreben og begjærede at saa skrifte. Da Johannes alvorligt og længe foreholdt ham hans menneskelige Usuldkommenhed, afbrød Kongen ham, sigende: „Du har skjærpet Loven nok mod mig; det er nu Tid at trøste en kvalfuld Samvittighed med Evangelium. Siden annammede han Alterens Sakramente, satte nogle Fan-

ger paa fri Fod og bad de Nærværende tilgive, hvad han havde forbrudt dem. En liden Stund efter kom Hertug Johan ind, for hvem Kongen beredte, at han havde aflagt sin Troesbekjendelse. Hertugen bad ham holde sig fast og stadig til den. Faderen, som ei mere kunde tale, begjærede en Pen og skrev Ordene: „En Gang sig og derved blive, er bedre end hundrede Gange tale.“ Hans Haand formaaede ei at skrive det velbekjendte Ordsprog til Ende. Hertug Johan modtog og forvarede Seddelen, men ikke Verdommen.

Inde hos Kongen var foruden Lægerne mest Magister Martinus, Sognepræst i Upsala, Rigsraad Sten Lejonhufvud, Skriftefaderen Magister Johannes og Erkebiskop Laurentius Petri, disse skiftevis, Dronning Katrina bestandsigt. Hun havde aldrig under Sygdommen været fra Kongens Side. Den 27de September fik hun tilsidst af Lægen det Svar, at Kongen ei mere kunde komme sig. Samme Dag blev ogsaa hun syg, men kunde ei overtales til at lade sin Seng flytte ud af Kongens Værelse, og bestandigt vare hendes Dine fæstede paa ham. Den 28de laa han stille, vilde ei mere tage Noget ind, og gav blot sin Skriftefader at forstaa, at han skulde tale til ham. Hele Natten til den 29de laa han i en dødtliggende Dvale. Nu og da hørte Magister Johannes sig ned til hans Hoved og læste sagte trøstende Bibelsprog. Til sidst ud paa Morgenens sagde Sten Eriksson Lejonhufvud: „Det er forgjæves, Alt hvad I taler; Herren kan ei høre mere deraf.“ Magister Johannes derimod paastod, at Kongen endnu forstod dem. Han boiede sig ned sigende noget høiere: „Min Herre, tror I paa Jesum Kristus, og horer I min Tale, saa giv os noget Tegn dertil.“ „Ja“, svarede Kongen til Alles Forbauselse med høi Røst, og efter nogle Aandedrag var han død. Det var 1560 den 29de September Kl. 8 Formiddag.

I December feiredes den høitidelige Ligbegjængelse. De tvende før afdøde Dronninger vare bisatte i Storkirken, men hentedes derfra for tilligemed Kongen at føres til Upsala. Toget gik den 17de December ud fra Stockholm. Først en Trop Soldater, derpaa Studenter og Præster, syngende Psalmer; siden alle svenske Landskabers Faner, baarne af dertil forordnede adelige Herrer, hvoriblandt tilsidst Birger Grip med Rigssfanen; derefter Gabriel Drenstjerna med Hjelmen, Lure Bjelke med Harnisset, Svante Sture med Sværdet og Gustav Roos med Hesten. Siden Kongens Lig, baaret af de Fornemste blandt Præsteskabet; derpaa Kong Erik, fulgt af sine Brødre, siden Kaadsherrene, saa Entedronningen med alle Fruentimmerne, siden Adelen, Borgere o. s. v. Toget gik langsomt. Om Nætterne indfattedes det kongelige Lig i Kirker, og hver Nat vaagede tre Biskoper og tredive Præster over det. Den 21de December drog de ind i Upsala til Domkirken, ledsagede af en utallig Folkemasse. Tvende Prædikener bleve holdte. Derpaa bares Kisten af Rigsraaderne ned i Graven, og Erkebiskopen forrettede Jordfæstningen. Da den var forbi, stødte Svante Sture tre Gange Sværdet mod Stengulvet, idet han hver Gang udraabte: „Nu er Kong Gustav død.“ Derpaa overleverede han Erik Sværdet, hvorved Pantker og Trompeter drøgnede i Kirken og Kanonerne udenfor. Siden gik Toget ud igjen og opløstes.

I Upsala Domkirke, den største og fornemste i Riget, ligger Kong Gustav begravet. Hans Hvideked er i det øverste Kor, indenfor Hoialteret. Over Graven lod hans Søn, Kong Johan, reise et Mindesmærke, paa hvilket Kongens Billede i Legemsstørrelse hviler, mellem begge hans første Gemalinder. En Ildsvaade har bestadiget Mindesmærket. Mindet bliver uforgjængeligt. Ende.

Fater Klemens.

(Fortælling efter Wijs Kennedy).

(Slutning).

Tolvte Kapitel.

„En Herre, en Tro.“

Eph. 4. 3.

Atter vare Dage og Uger forløbne, og endnu imødesaa den hele Familie i Hallern med længsel den unge Clarenhams Tilbagekomst som en Tildragelse, der skulde løse dem fra deres Frygt og Angsteligthed; thi endnu hang Uvisshedens Sky over den. Men den ene Dag ligenede paa den Tid hos dem saameget den anden, at Tiden henrandt ganske umærkelig. Thi det er besynderligt, men dog sandt, at de Dage, som ere opfyldte med behagelige Tildragelser, og i hvilke der aldeles ingen Tid er til at fjæde sig, forekommer os, naar vi se tilbage paa dem, at være meget længere end de, hvis Lob ingen Afvevling, ingen Begivenhed nærmere betegner.

I denne Tid havde Oprøret i Skotland mødt en saa eftertrykkelig Modstand, at selv de, der før nærrede de mest sangvinne Forhaabninger for Stuarterne, nu ganske lode dette Haab fare. Til disse hørte ogsaa Sir Thomas Carysford, og jo mere den lidet glimrende Virkelighed traadte i Stedet for hans Drømme om nye kongelige Gæst- og Gunstbevisninger, som skulde vederfare hans Hus, desto mere vendte hans hele Haab og Kjærlighed sig atter til hans Søn; og uagtet Barrenes Modstræbelser, udtalte han undertiden for Lady Carysford sin Bedrøvelse over, at han ikke skulde saa en saa elskværdig ung Dame, som Marie Clarenham, til Datter. Moderen fortalte dette strax igjen til Sønnen, der stedse lod sig lige let og snart stemme til Glæde og Smerte; og saaledes syntes det da, som om hans Munterhed og

hans nye, taknemmelige Tilbøielighed til Faderen ogsaa gjengav demme nyt Liv.

Under denne ængstelige Forventningstid i Slottet Hallern syntes den Sky, som trykkede Huset, at blive endnu mørkere derved, at Strækkens Konge synlig nærmede sig dette forat berøve det den Mand, der ved sin Virksomhed iblandt dem havde erhvervet sig hele Familiens Hoiagtelse og Kjærlighed. Dormer blev svagere med hver Dag. Da han ikke mere var istand til selv at gaa omkring i Landsbyen, lod han sig bære ud paa Pladsen foran Slottet, hvor Folket strømmede sammen om hans Leie, og hørte paa hans alvorlige og kjærlige Formaning, ofte med en Opmærksomhed, som undertrykte enhver Bevægelse, ofte med lydelig Suf og Taarer. Ofte hørte paa den Tid ogsaa Montagues og Clarenhams paa ham; ja engang, da han lod sig bære til Grændsen af Parken, paadedet at ogsaa nogle gamle Folk kunde komme og høre hans sidste Formaning, saa man endog Sir Herbert selv og Dr. Lowter at liste sig derhen og skjulte bag Buskene, at høre med synlig Rørelse paa den døende katholske Præst. Men Dormer prædikede heller ikke nu noget andet end Evangeliets simple, kraftige Sandheder, og den skrifttroende Kristen kunde ikke finde andet i hans Ord end sin egen Tro.

Tilfidsst blev ogsaa denne Anstrengelse for stor for Dormers Kræfter, og han kunde ikke forlade Bærelset. Nu syntes Døden at nærme sig med stærke Skridt. Ernst sad daglig med stigende Deltagelse ved hans Seng, og Dormer for ham uden Tilbageholdenhed Alt, hvad han haabede og frygtede, alle sine

Tanter og Følelser, saavel i mørke Timer, som i de Lider, da han med Frimodighed og Haab i Troen kunde se hen til det nære Dieblik, i hvilket Forhænge, der stiller Tid fra Ewigbed, skulde drages tilside.

En Dag, da Ernst ligetil henimod Aftenen var bleven hindret fra at besøge Dormer, modtog denne ham med en ganske særdeles Venlighed og tillidsfuld Kjærlighed. „Jeg har kun endnu et Ønske tilbage i denne Verden, kjære Hr. Montague, nemlig at se Joseph Clarenham endnu en Gang. Dette Ønske vil vel ikke opfyldes, tror jeg. Saa sig da De ham, at hvis jeg har givet ham Aarsag til at afsthy Mindet om mig, saa er det idetmindste ikke skeet uden Lidelseskampe fra min Side. Forsikringen om hans Tilgivelse vilde have givet mine sidste Timer mere Fred, end nogetjohm-helst Andet i Verden.“

„Denne Tilgivelse har De, det er jeg vis paa“, sagde Ernst; „men jeg haaber, De endnu skal erholde den af hans egen Mund.“

„Nei“, svarede Dormer, „nei, min dyrebare Ernst; min Læge har raadet mig til i Aften at modtage Dødsafkramentet. Naar det er skeet, maa jeg ikke mere lade mig forstyrre af noget Jordist.“

Det var blevet Aften; Dormers Svaghed og brudte Stemme syntes at retsædiggjøre Lægens Mening; men hans Aand var dog saa rolig, saa klar, saa samlet, at Ernst endnu ikke kunde tro, at den store Forandring var saa nær. Han svarede Intet, men saa ufravendt paa Dormer, der, støttet af Puder, laa udstrakt paa sit haarde Leie med Vinene hævede med Himmelen, og nu og da henvendende et kjærligt Ord til Ernst eller bedende en latinisk Bøn af en eller anden hellig Mand.

Dormers Haand laa i hans; den var kold, og Pulsen var svag og uregelmæssig. Ernst bøiede sig hen imod ham og sagde: „Om jeg end vandrer i Dødens Styggedal, saa frygter jeg ingen Ulykke; thi Du er hos mig, din Kjøp og din Stav trøster mig (Ps. 23.).“

Dormer saa paa ham: „Ja, i denne Dal er jeg, Ernst; o, kunde jeg sige, jeg frygter ingen Ulykke! Synden gjør Dødens Styggedal saa frygtelig mørk. Vi vide endnu ikke ret, hvad Synden er, før vi træde ind i denne mørke Dal.“

„Men vi have den Forjættelse, at Gud ikke har bestemt os til Brede, men til at arve Salighed ved Jesum Kristus, vor Herre; og at vi skulle være Ufsets og Dagens Børn og ikke Nattens og Mørkets. Vi kunne, om vi end drive det til det Høieste, ikke se Synden saa tydeligt, som Kristus saa den, da han døde for os. Derfor, om vi end se den tydeligere, ere vi dog just ikke syndigere; det skal ikkun drive os stærkere hen til ham, hvis Blod renser os fra al Synd, og som ikke frister os over vor Formue, men giver sit Folk tilstræffelig Naade til at taale enhver Stillig, hvori han sætter dem.“

„Ja“, sagde Dormer, „dem, der fortjene Naaden.“

„Fortjene Naaden!“ gjentog Ernst; „hvad mener De dermed, kjære Dormer? det er jo i sig selv en Modsigelse; det, som man fortjener, er ikke Naade, men Skyldighed. Hvad vil det sige?“

Det vil sige, at jeg Intet ventter, fordi jeg Intet fortjener. Jeg overgiver mig som en fortabt Synder i Kristi Hænder, paadet at han kan forløse mig, hvis det behager ham. Min Aand har just paa denne Tid mere Selbevidsthed, end nogenfunde. Jeg har en frygtelig Kamp at bestaa mellem Frygt og Haab. O hvilken forfærdende Tanke er dog Dømmen! Den sidste Dom! Den, hvis Ud-

Jagu gjælder for Ewiggheden! Naar v skulle fremstilles for den Alvidende og Hellige! Naar vi skulle aflægge Regnskab for Alt, hvad vi have gjort i dette Liv! Naar jeg skal aflægge Regnskab for mit Præsteembede, for Dnsjorgen for de uddødelige Sjæle, som jeg har paataget mig! Har jeg narret dem, har jeg vildledet dem — o, da kommer deres Blod over mig! O hvo kunde nogenfinde paatage sig et saadant Embede, naar han betragtede det i det Lys, hvori det nu viser sig for mig!

Ernst taug en Stund, førend han svarede. Dormers Gemtstilstand var ham ny, og hvor meget han end ønskede at trøste ham, saa var han dog uvis, hvorledes han skulde gjøre det. Under Aftensamtalerne med ham havde det stedse været høist smerteligt for ham at se, hvilken Forvirring der herskede hos ham med Hensyn til det allervigtigste Punkt: Sjælens Retfærdiggjørelse for Gud. Dette havde sin Grund deri, at det, som Dormer havde læst af den hellige Skrift og fundet stadfæstet af sin egen Erfaring, var aldeles forskjelligt fra hans Kirkes Lære. Undertiden kunde Dormer i et Sprog, hvori Ernst af Hjertets Grund istemmede, er lære Guds Søns Fortjeneste og Fyldestgjørelse for den eneste Grund til sit Haab; en anden Gang udtalte han en Frygt og Angst ved Tanken paa Dommen, som om hans Salighed alene var afhængig af det Regnskab, han kunde aflægge for sine Gjerninger. Ofte havde Ernst bestræbt sig for at vise ham, hvor lidet hans Tro kunde bestaa med denne Frygt. „Er Deres Retfærdighed afhængig af, at De bliver befundet lydlig mod ethvert Bud“, sagde han, „saa er De jo Deres egen Frelser. Men er Jesus Deres Frelser, saa maa han ogsaa ganske og aldeles være det. Vover De at fremstille Dem for Kristi Domstol,

for at lade Dem dømme efter hans hellige Lov, saa gaar de ganske vist fortabt; thi ved Lovens Gjerninger bliver intet Kjød retfærdiggjort for ham. Men tror De, at Kristus er Deres Retfærdighed, da er De død for Loven, den kan ikke mere anklage Dem. Troen paa Kristus gjør Dem til Et med ham. Han døde ikke for sig selv, men for Dem; han har opfyldt Loven i Deres Sted, De er fuldkommen i ham. Han har borttaget Deres Synder. Alt, hvad De har at gjøre, er med Fortrøstning at overgive Dem til ham som en fuldtro Ven, der ingenlunde svigter Dem.“

Dormer hørte stedse til med Glæde, naar Ernst paa denne Maade hjalp ham med Evangeliets Trøst, og erkjendte taknemmelig, at han fandt Troens Kjendetegn hos sig. Men hans Kirke lærte jo lige tværtimod Pauli simple Erklæring, at det var en farlig Vildfarelse at tro, at Troen alene gjør retfærdig. Paulus siger: „Efterdi vi ere retfærdiggjorte ved Troen, have vi Fred med Gud.“ — „I ere bleone salige af Naade formedelst Troen!“ — Og Kristi egne Ord ere: „Hver den, som tror paa Sønnen, skal ikke fortabes. Det er Guds Gjerning, at I tro paa den, han haver sendt. — Hvo, som tror paa mig, han er gaaet over fra Døden til Livet“ (Rom. 3, 1. Eph. 2, 8. Joh. 3, 16, 6, 29, 3, 24.).

Men da Dormers Kirke ikke tillader sine Medlemmer selv at dømme om, hvad de læse i Skriften, saa har den ogsaa givet Væren om Troen en Forklaring, som er gunstig for dens SamvittighedsThranni. Bibelen lærer, at Troen, der gjør os retfærdig for Gud, og som forener Sjælen med Kristus, ogsaa nødvendigvis formedelst denne Forening bringer Mennesket Kristi Land, der ved Troens Meddelelse skaber et nyt Hjerte, hvis

Natur det er at gjøre gode Gjerninger. Men den romerſke Kirke forvevler den retfærdiggjørende Tro med dens Frugter, og lærer, at foruden at tro paa Kristi fuldendte Forløsningsværk, maa vi desuden ſelv hjælpe til med dette og hint. Dormer havde underkaſtet ſig diſſe ſin Kirkes, mod Skriften ſtridende Lærdomme, og omendſkjønt hans oppaaagnede Samvittighed viſte ham Manglerne ſelv ved hans beſte Gjerninger, og endſkjønt hans Hjerte hang ved Synderes Frelſer med inderlig Kjærlighed og Tilbedeſe, ſaa forlangte dog deſuden hans Kirke en Række af Gjerninger og Bodsøvelſer af ham, ſom han redelig havde beſtræbt ſig for nøie at efterkomme, men ſom han dog atter, naar han beſaa dem nøiere, fandt beplettede med ſaa mange Synder, at han ikke vovede at gjøre dem gjældende ſom Fortjenefter for hans Dine, der ſer til Hjertets Grund.

Ernſt forſøgte nu endnu engang at bekjæmpe diſſe farlige Vildfarelſer, ſom allerede ſaa ofte have opfyldt ſaa mange, af Syndens Søvn oppakte Katholikers ſidſte Timer med Jammer. Dormer lyttede opmærkſom til, da Ernſt af et bevæget Hjertes og en levende overbevift Aands Fylde forelagde ham, hvorledes enhver Beſtræbſe, forat grunde vort Haab paa vore egne ſyndige Gjerninger, nødvendigviſ maa ſtrande, naar den guddommelige Lovs Hellighed og ubøielige Strængthed træder for vor Sjæl. „Sengen er for kort til at ſtrække ſig ud i den, Teppet er for ſmalt til at vikle ſig ind deri.“ Dormer maatte ſamtykke, og hørte paa de Sandheder, ſom Ernſt lagde ham paa Hjerte, med Suk til Gud om, at han maatte ſaa Del i deres ſalige Forjættelſer. Da traadte en Tjener ind og meldte Pater Adrian.

„D hvorfor tillader De dog, at han forſtyrker Dem, dyrebare Dormer!“

ſagde Ernſt, idet han bedrøbet bøjede ſig hen over ham, da Tjeneren var gaaet ud. „Overgiv De dog Deres Sjæl til Ham, ſom alene kan berede den for ſin Himmel!“

„Den hellige Skrift anbefaler den ſidſte Die“, ſvarede Dormer med et ømt, men kummerfuldt Blik paa Ernſt. „Lev vel! Naar Pater Adrian har forladt mig, ſaa har jeg taget Afſked fra Alt i denne Verden. Lev vel, min kjære, venlige, dyrebare Ernſt!“ Han ſtrafte ſine Arme ud efter ham, og Ernſt ſank til hans Bryſt og græd. Dormer lagde ſin Haand paa hans Hoved og bad, at Gud maatte befeſte ham i Sandheden, eller, om han endnu for vilde, bringe ham paa den rette Vej, og derpaa forene dem i det ſalige Land, hvor ingen Sorg, intet Mørke og ingen Skilsmiſſe er mere.

Nu hørte man Fodtrin nærme ſig; Ernſt for op. „Maa jeg forlade dem?“ ſpurgte han.

„Jeg vil ſtrifte“, ſvarede Dormer. „Endnu en Gang vil jeg ſtrifte for en Præſt, og forøvrigt vil jeg overlade Alt til Ham, „der ikke vil ſtøde mig ud.“ Nu kan jeg ikke mere tænke eller bedømme, mit Liv iler hurtigt tilende. Men De behøver ikke at gaa bort; træd hen til det hagerſte Vindu, og behøver jeg Viſtand, ſaa kom hid, og lad mig støtte mig mod Deres Bryſt.“

Døren gif op, og Varenne traadte ind med tre andre Præſter, der bare flere Kar under rigt broderede Tepper.

„Fader, jeg ønsker at ſtrifte.“

Varenne traadte uærmere. „Denne kjære Ven ønsker at bivaane vor Kirkes Dodsſceremonier“, vedblev Dormer.

„Godt“, ſvarede Varenne, aabenbar uden ret at vide, hvad han ſagde, thi Synet af Dormer, der laa for ham med Døden i ſit Anſigt, havde fyldt ham med den Gyjen, der ſaa ofte ved en ſaadan

Veilighed griber saavel verdsligfindede, tankeløse Mennesker, som især uomvendte Geistlige.

„Fader“, sagde Dormer, idet han saa stivt paa ham, „Blikket ind i Evigheden er frygteligt for et syndigt Menneske!“

„Ja, kjære Broder, for den, der ikke hører til den sande Kirke, eller som lever i Dødsynd, eller ikke skrifter, er det en frygtelig Sag at dø; men for Dem, et Barn af vor hellige Moder, den almindelige Kirke; en Præst, der har prydet sit Levnet med en saa evangelisk Renhed, hvis Skriftemaal, Fasten, Selvfornægtelser, Spægelses og uafsladelige Anstrengelser ere Alle bekendte — for Dem kan Døden intet Skrækkeligt have. Vi ville læse Messer for Dem; thi vi kunne vistnok ikke med Visshed vide, om de ere unødvendige; men det kan jeg tillidsfuld forsikre Dem om, at for Dem behøves der kun saa.“

„Ak Fader de fjender mig ikke! sagde Dormer. „Alt, hvad nogen sinde et Menneske behøvede for at saa sine Synder udslættede, det behøver jeg. De fjender mig ikke.“

„Gud give, jeg kunde bytte med Dem, Dormer“, raabte Varenne næsten uvilkaarlig af sit Hjertes Døb; derpaa fattede han sig og sagde: „Talte de ikke om, at De ønskede at skrifte?“

„Jo, Fader!“

Ernst og de tre andre Præster traadte nu hen i en anden Del af Bærelset, medens Varenne boiede sig over Dormer, og denne tilhøiøste ham sit Skriftemaal. Det var kort, og Varenne udtalte strax Absolutionen. Derpaa traadte Præsterne til, og efter nogle Bønner og Cereemonier annammede den Døende Sacramentet.

Efterat dette var forbi, syntes Dormer at være meget udmattet. Han saa efter Ernst, der strax traadte hen til ham.

Dormer smilede, og pegede paa hans Haand: „Reis mit Hoved!“

Ernst gjorde det, og lænede ham mod sit Bryst. Kammerdøren ligeoverfor Sengen stod aaben, thi Luften i det lille Værelse var trykter de for den Døende. Præsterne knælede paa Rigistisen.

Nu salvede Varenne selv den Døende. Han udtalte herved paa Latin det Bibelsted, paa hvilket den romerske Kirke grunder denne Handling: „Er Nogen iblandt Eder svag, han kalde til sig Menighedens Ældste, og lade dem bede over sig, og lade sig salve med Olie i Herrens Navn; og Troens Bøn skal hjælpe den Syge, og Herren skal opreise ham, og dersom han har begaaet nogen Synd, da skal denne forlades ham“ (Jac. 5, 14. 15.).

Ernst maatte ved disse Ord, som han opmærksom hørte paa, tænke paa, hvor klarlig de sigtede til den overordentlige Raadegave til at helbrede Syge, som var skjænket den første Kirke, og hvor betydningsløse de ere i den romerske Kirke, hvor de forjættede Virkninger ikke paafølge, men hvor den Syge bliver endnu sygere, og istedetfor at opreises af Herren, bliver sænket i Graven. Varenne udtalte Ordene hurtigt, fremsagde derpaa endnu nogle latinske Bønner, og berørte endelig med den hellige Olie den Sygespine, Læber og Hænder: Alt som hande seet, talt og gjort Ondt. Under alt dette laa Dormer lænet mod Ernst's Bryst.

Da nu Alt var forbi, og de sidste Ord, der skulde ledsage den Døende ind i Evigheden, skulde udtales, for Dormer pludselig op, saa stivt hen til Døren, raabte: „Clarenham!“ og sank derpaa strax tilbage i Ernst's Arme.

Det var Joseph; i Dieblikket stod han ved Dormers Seng.

„Min Fader, min dyrebare Fader!“

Han knælede ved Ligkisten. „Fader, har De tilgivet mig? O, havde jeg kunnet fratage Dem nogen af Deres Lidelser! Dem, min Fader, har jeg at takke for Alt, hvad jeg er; De har lært mig at elske Sandheden.“

Han vilde gribe Dormers Haand, men Varenne stødte ham bort. „Den hellige Dje er paa denne Haand, Hr. Clarenham, den maa ikke plettes ved en Kjæters Berørelse. Præsterne traf sig længere bort fra Clarenham, og fjernede deres Kær.“

„Vil De ikke da tilgive mig, Fader!“ spurgte Joseph halv fortvivlet.

Dormer saa ufravendt paa ham. „Jeg tænkte, det var mig, som burde bede Dem om Tilgivelse, min kjære Joseph!“

Clarenham kastede sig paa hans Seng. „O min elskede Fader!“ Mere kunde han ikke sige, men brast ud i en Strøm af Taarer.

„Høitideligheden er endnu ikke tilende, Hr. Clarenham!“ sagde Varenne uvillig. Clarenham hørte ikke paa ham.

„Min Søn, min inderlig elskede Søn“, sagde Dormer, „jeg har ingen Tid at tabe. Lad De Pater Adrian blive ved.“

Clarenham stod strax op og stillede sig ved Siden af Ernst; han bestræbte sig for at gjenvinde sin Fatning. Ansvarth stod nu ved Siden af Sengen, og i den dunkle Gang udenfor Værelset saa man flere andre Ansigtet.

Dormer selv syntes nu ikke mere at bemærke, hvad der foregik omkring ham. Hans Dine vare luffede; paa hans Ansigt hvilede en himmelsk Fred; hans folde Hænders Bevægelser viste, at han bad i sit Hjerter, men han talde ikke.

Alle stode i dyb Tausshed og betragtede den Døende. Nu var ogsaa den sidste Bøn endt, men Jagen rørte sig.

„Broder i hvilken Tro dør De?“ spurgte Varenne høitidelig.

„I den eneste sande Kirkes, i Jesu Kristi Kirkes Tro“, svarede Dormer med rolig, sagte Stemme.

„De mener dog, Broder, den eneste sande, apostoliske, romerske Kirke.“

„Kristi Kirke“, sagde Dormer med Livlighed.

„Godt Broder, men her ere Nogle tilstede, som holde andre Samfund for Kristi Kirke.“

Dormer svarede ikke; hans Tanker syntes at være fraværende, og en Tidlang vare Alle stille. Paa engang forandredes Udtrykket i hans Ansigt; han slog Dinene op, og hævede dem mod Himmelen med det ængstelige Blik, som saa mægtig udtrykker den menneskelige Sjæls Afmagt og Hjælpeløshed, naar den skal skilles fra Legemet og indtræde i Evigheden.

„Læg mig i Asten!“ sagde han hastig.

„O hvorfor da, hvorfor da, kjæreste Dormer!“ hvilede Ernst ham i Dret.

Varenne vinkede til Præsterne, der strax løstede Laaget af Ligkisten og gjorde sig rede til at adlyde ham.

„De paasthynder jo hans Død“, sagde Ernst til dem.

„Gjør det ikke!“, raabte Clarenham.

„Jo, læg mig i Asten, i Ligkisten“, sagde Dormer med en ængstelig Mine.

Præsterne traadte til, og Clarenham tillod nu, at de viklede ham i Teppet og lagde ham i Ligkisten. Ernst blev hos ham, og holdt hans Hoved; han knælede ned og lænede ham atter mod sit Bryst. Præsterne saa paa ham og derpaa paa Varenne, men denne syntes ikke at være oplagt til nu at nægte ham at gjøre, hvad han vilde.

Nogle Minutter syntes Dormer at være uden Bevidsthed. Derpaa spurgte han med neppe horlig Stemme: „Holder Ernst endnu mit Hoved?“

„Ja kjæreste Dormer“, svarede Ernst, idet han boiede sig forover.

„Min dyrebare Ernst—min dyrebare Josef, lever vel!“

„Kjæreste Dormer, har De nu fuldkommen Fred?“ hoistede Ernst ham i Dret.

„Ja—nu.“

„Men hvad kvalte Dem da nys?“

„Et Blik paa mit Liv — — Synden! Synden!“

„Men Afsen—hvad kan der da hjælpe Dem!“

„Intet, Intet. Det var et mørkt Dieblit.“

Varenne traadte nu til. „Kjære Broder, De har endnu ikke tydelig nok bekendt Deres Tro, idetmindste kunde man misforstaa Dem.“

„Jeg dør som den uærdigste — den elendigste — den unyttigste Tjener — men dog som et Lem af den sande Kirke, som Kristus selv har forløst med sit Blod.“

„Den romerske Kirke?“ spurgte Varenne, idet han bøiede sig nær hen over Dormer.

Men Dormer svarede ikke mere. Efter nogle lange Aandedræt var han for stedse i Ro.

En Stund var Alt saa stille som den Døde, hvem de Omstaaende betragtede. Endelig lagde Ernst Haanden paa den blege Pande; Dødskulde var udbredt over den. Derpaa trykkede han Vinene til, omfavnede ham endnu engang omt, kyssede hans kolde Kind, og lod saa det kjære Lig stille synke ned i dets snævre Hus.

Clarenham knælede ned, og vilde ogsaa endnu engang omarme Liget, men Varenne forhindrede det.

„Nei, Hr. Clarenham, Kirken maa sørge for, at dette hellige Legeme ikke bliver besmittet. Omendkjönt han sover Dødens Søvn, er han dog endnu forænet med den hellige katholicke Kirke.“

Clarenham var i Begreb med at rive

sig løs fra Varennes Hænder, men efter et lidet Forsøg sank han bevidstløs i Ernst's Arme. Denne bragte ham strax ud af Bærelset. I dette Dieblit traadte Tjenerne ind, for at se den af Alle ærede og elskede Mand endnu engang; de nærmede sig med den Grefrygt, med hvilken den romerske Kirke betragter Levningerne af afdøde Helgener. Men Synet af deres unge Herre, der laa bleg og uden Bevægelse, tildrog sig strax deres Opmærksomhed, og Alle trængte sig om ham, da Ernst lod ham bringe ud i Forsalen. Dgsaa Marie Clarenham, der af Omhed for Moderen havde staaet paa Vagt, for at hun ikke skulde erfare, at Dormer modtog Døds sacramentet, traadte nu til. Hun havde Aandsnærverelse nok til at undertrykke alle Ytringer af Angst og Uro hos Tjenerne, men selv stod hun bleg og zitrende bøiet over sin Broder, og hjalp Ernst med at bringe ham til Live igjen. Endelig aabnede Joseph Vinene.

„Hvad er steet? hvor er jeg?“ raabte han, vilde rive sig løs fra Ernst, og saa sig forvildet om.

„Kjæreste Clarenham, fat dig!“ sagde Ernst venlig.

„Josef, kjære Josef, du er hjemme, du er hos dem, som elske dig“, sagde Marie trostende.

Han besindede sig noget, og derpaa raabte han, som om der for ham intet Tiltrækkende mere gaves paa Jorden: „Og Pater Clemens —“

„Er der, hvor Ingen græder mere“, sagde Ernst mildt og høitideligt.

Clarenham blev strax stille. „Ja, ja! hvor egenkjærligt vilde ikke det Ansigt være, at have ham her længere!“ Han saa paa Ernst, derpaa faldt han ham om Halsen, og begge græd, uden at tænke paa nogen Anden.

Hu gik Tjenerne tilbage til Bærelset,

hvor Præsterne vare beffæstige med de sidste Ceremonier ved Liget. Varenne havde begyndt med dem, saasnart Ernst havde forladt Bærelset; og nu skyndte han sig med dem, som om han vilde silre sin Kirke en Besiddelse, som Dormers sidste Ord havde gjort mere end tvivlsom. For Ernst, som for enhver troende Kristen, syntes disse Ceremonier saa intetsigende, at han ikke agtede derpaa, men gik med de to Søssende forat underrette Mrs. Clarenham om, hvad der var skeet. Og saa stor var hendes Agtelse for Dormer, saa oplysende, trøstende og opbyggelig havde hans Undervisning og hans Tjeneste været for hende, at selv hendes Søns Tilbagekomst ikke var istand til at overvinde hendes Smerte, omendstjont hun ydmyg og taknemmelig erkjendte, hvor viselig og kjærlig den himmelske Fader ved at læge, efterat han har saaret. Clarenhams Udseende opvakte hendes Belymring og Uro; han var saa bleg og mager, at man maatte forskrækkes ved at se ham; hans Sundhed syntes at være meget rystet, men paa ethvert Spørgsmaal, som man forelagde ham, svarede han: „Jeg er allerede meget bedre, kjære Moder; du maa ikke spørge mere herom, thi jeg har aflagt det høitideligste Løfte, intet Svar at give.“

Ernst blev, paa Josefs Bøn, hos dem den øvrige Del af Aftenen; Alle vare hensejnkne i dyb Bedrøvelse, men de styrkede sig ved Erindringen om de mange Beviser paa ægte Guds frygt hos den dyrebare Mand, hvis Aand nu, som de fast haabede, var indgaaet i den evige Glæde.

Sent om Aftenen, før Ernst gik, begav han sig med Josef endnu engang til Dormers Bærelse, for at se det Ansigt, hvis Udtryk havde, i de to sidste Maanedene, været ham det mest tiltrækkende og rørende, han nogensinde havde seet.

Bærelset var allerede betrukket med

Sort og opløst med Voks, af hvilke to stode paa Bordet, ved Siden af Crucifixet. Ligkisten var stillet op paa Sengen og Liget indhyllet i fint Linned, dog saaledes ordnet, at Haarskjorten og Aften, paa hvilken han laa, kom tilsynne. Det skarptantede Kors, som Dormer før hemmelig bar paa sit Hjerte, var nu vendt med den skarpe Kant opad. Hans Hænder vare foldede paa Brystet og holdt et Crucifix. Paa Ansigtet laa dyb Fred, Dødens ubeskrivelige Ro, d e t Udtryk, at nu var al Lidelse tilende. Dette havde aldrig i hans Levetid været Udtrykket i hans Ansigt, og Ernst og Clarenham følte, at Fred og Ro ogsaa meddelte sig til dem. Da nu endelig Præsterne og de katholske Tjenestefolk kom forat knæle om Liget og fremsige sin Kirkes Bønner, og Ernst og Josef forlode Bærelset, blev det sidste Indtryk af hans Ansigt ligesaa uudslettelig i deres Erindring, som Billedet af hans hellige Wandel, hans Sagtmodighed og Venlighed var det i deres taknemmelige Hjerter.

Trettende Kapitel.

„Og da skal den Uretferdige aabenhøres, hvilken Herren skal sortere med sin Munds Aand og tilintetgjøre ved sin Tilkommes herlige Aabenbarelse.“
2 Thess. 2, 8.

Den følgende Uge forblev Alt uforstyrret i Slottet Hallern. I denne Tid var Dormers Lig bleven bisat i Kapellet, og fra alle Kanter kom hans Sognefolk og knælede om hans Grav, og bade om hans Forbøn hos Gud. Varenne begrundstigede dette og bestræbte sig for ved de Lovtaler, som han ødslede paa den Afdøde, at bestyrke Folket i den Tro, at han var optaget i de Helgeners Tal, som den romerske Kirke af uskriftmæssig Politisk lader sine Medlemmer dyrke paa en afgudiff Maade.

Før denne Uges Slutning havde Josef Clarenham høitidelig affagt den katholske Tro og modtaget Nadderen af Doktor Bowters Hænder. Han havde erklæret for sin Moder, at den hellige Skrifts Studium havde overbevist ham om hendes Kirkes Vildfarelser. For Ernst, bekendte han, hvor taknemmelig han var, fordi den Alvide havde bortffjernet fra ham en Mand, hvem han stedse med Glæde havde underordnet sin egen Dom og bragt ham til et Sted, hvor den romerske Kirkes Fordærvelse er saa frygtelig aabenlys, at han ikke længere havde kunnet modstaa det Bud: „Gaa ud derfra, mit Folk, at I ikke blive delagtige i deres Synder, paadet at I ikke skulle blive delagtige i deres Plager.“ „Dog“, vedblev han, „før jeg forlod Inquisitionen, bragte de mig dertil, at jeg maatte aflægge en frygtelig, mig stedse uforglemmelig Ed paa, at jeg aldrig skulde aabenbare Noget af det, som jeg havde seet der.“

Mrs. Clarenham syntes at være mindre bedrøvet over denne Forandring, end hendes Søn havde ventet, og afviste paa det Bestemteste Varennes Tilbud at bestikke en Efterfølger i Dormers Sted. „Nu er min Søn Herre i Huset“, sagde hun. „Bliver han Protestant, saa maa jeg søge at lære Protestantismen nærmere at kjende, idetmindste for at tilegne mig den Kjærlighed, som den lærer.“

Bed Slutningen af denne Fredens Age, der fulgte efter Dormers Død, udbad Varenne sig en Samtale med Mrs. Clarenham og Marie og forelæste dem da sin Instruktion, som han havde faaet fra Rom. Deri hed det, at da General Clarenhams Arvinger stode under Formynderskab af den katholske Kirkes Medlemmer, hvis Beslutninger vare afhængige af det romerske Hof, saa var der, ifølge den Beretning, at der havde indfæret sig Rjætter i Familien, bleven be-

sluttet, at begge Arvinger skulde aflægge en Bekendelse af deres Tro, paadet at deres Formyndere kunde handle overensstemmende dermed.

Marie erklærede sig strax villig til at følge denne Opfordring. Dagen blev fastsat, og i Varennes og nogle andre Præsters Nærværelse gjentog hun sin Bekendelse, at hun alene vilde øse sin Tro af den hellige Skrift, som hun selv læste i et hende forstaaeligt Sprog. Katharine bekendte ved samme Leilighed, at hun vilde leve og dø som et ydmygt Medlem af den romerske Kirke.

I saa Uger blev det nu afgjort, at Marie ikke skulde arve sin Onkels Formue, men at denne skulde tilfalde Katharine.

Tre Aar efter denne Afgjørelse stiftede Katharine et Kloster, hvis Ladv Abbedisse hun blev et Aarstid eller to derefter. I sine egne Dine var hun en Helgen af første Rang, og det fuldkomne Forbillede for Ordenens yngre Søstre; i Varennes Dine var hun det haandterligste af alle hans Redskaber. I hendes Kloster foregik dengang en Mængde Under, og det hændte ligesaa ofte, at hun selv gjorde et Under, som at hun oplevede et.

Paa samme Tid som Katharine glædede sig paa denne Naade over sin Anseelse, lærte Marie, som den unge Carnsforfs Hustru, af egen Erfaring, at for et Hjerte, som søger Gud og barmhertig elsker og tjener ham, maa enhver Stilling i Livet ved hans Naade tjene til det Bedste. Marie havde anseet sig forpligtet til ikke at ophæve sin Forlovelse, saasnart Sir Thomas Carnsford gav sit Samtykke til den, og saaledes blev hun da optaget i Familien med Fryd og Glæde af den unge Carnsford, med hjertelig Kjærlighed af hans Moder, med sin Høitidelighed, men dog med sand Glæde af Sir

Thomas, med tilskyndende Tilfredshed af Varenne og med lydelig Glæde af Tjenestehendet og Folkene paa Godset, som vidste, hvor inderlig hun var elsket af de simple Folk i Hallern.

Marie saa sig gjerne gjenelsket af dem, hun elskede, men hendes Hjerte kunde ikke give sig tilfreds dermed. Hun søgte stedse paa Guds Naade, som ene kunde bevare hende for at gøre den Tro Skam, der i hendes Omgivelsers Dine var den eneste Blet, der heftede paa hende. Tanken herom drev hende stedse paa til Bibelen og til Bønnen; og hendes Ydmyghed under saa mange Fristelser til Hovmod, hendes Opmærksomhed mod Sir Thomas, hendes barnlige Føielighed mod Lady Carysford, den skønne Brug, hun gjorde af sin ubegrændsede Magt over den unge Carysford, saavel som hendes synlige Overlegenhed over Varenne, saafnart det kom an paa Skrifkundskab og et helligt Sindelag, — alt dette gjorde hende til en Gjenstand for den største Kjærlighed, eller Agtelse, eller Frygt hos Enhver i den hele Familie. Ogsaa hos Thendet og Godsjets Beboere var det saaledes; de Velsindede elskede og agtede, de Udsindede frygtede deres Frue paa Slottet.

Maaste vil et Lem af den Familie, som vi have stildret under Navnet Carysford, ved denne Fortælling erindres om en af sine Ahner, hvis Minde er opbevaret under Navnet „den gode Dame“, hvis Søn var Familiens første protestantiske Overhoved, og hvis Grav i Kapellet ved Siden af Slottet, der før tjente til romersk-katholisk Gudstjeneste, men nu er de Hensjovedes Hvileplads, han vist

ofte har besøgt forat beundre Gravmindets Skønhed og Indskriften derpaa. Maaste have ogsaa nogle Rejsende læst denne Indskrift i det nu med Slynplanter beækkede Kapel, og i Nærheden besøgt et andet endnu langt skønnere Kapel, hvor en Grav og et Monument blev vist dem, over hvilke en Tavle hænger, der fortæller, at „de arme uvidende Papister vare komne did til Gudstjeneste, saalænge indtil den unge Herre paa Slottet og hans unge Ven fra Nabogodset begave sig til Kapellet, og der læste høit af Bibelen for de Besøgende; men at de katholske Præster af den Aarsag ikke længere tillod dem at gaa derhen.“

Den protestantiske Rejsende vil anerkende det Sind, af hvilket denne ene rigtige Naade at føre Andre tilbage fra en vildfarende Gudstjeneste fremgik. Den romersk-katholske Rejsende vil jukke, naar han betænker, hvorledes hans Kirke næsten er forglemt i Storbritanien, hvorledes dens Gudshuse ligge i Ruiner eller tjene en anden Tro, hvorledes dens Skikke gjælde for betydningløse Ceremonier, og dens Lærdomme for altfor stridende mod Skriften, til at oplyste Kristne ville bekjende sig til dem*).

Men den sande Kristne vil bede Gud, at Sandhedens Lys, den guddommelige Aabenbarings Lys, maa stedse klarere udsende sine Straaler over Jorden til Frelse og Salighed for alle oprigtige Sjæle.

Ende.

*) Det maa bemærkes her, at den katholske Kirke i de senere Tider atter har gjort stor Fremgang i England. Red.

Til Professor M. J. Monrad.

(I Anledning af hans Kimbrev „Nissen“ *).

Da De har sendt mig Deres Nissebrev,
 Vil jeg i nogle Ord Dem herfor takke,
 Vel er jeg ikke den, til hvem De skrev,
 Den Nylids-Digter, som for fulde Seil
 Nu bæres frem og revser Tidens Feil; —
 Med mig det gaar alt længe nedad Bakke,
 Ja, der er dem, som alt har sagt mig død;
 Saavidt jeg lever dog, at jeg kan snakke
 Lidt med endnu om Sagen, De frembød.
 Galskab er jeg Deres gamle Ven
 Og deler ganske Deres Syn paa Livet,
 Og ofte blev jeg styrket og oplivet
 Ved Tankens Vægt i Deres Mund og Pen.
 Mon den, De skrev til, svarer Dem igjen,
 Han, som jo heller spørge vil end svare?
 Dog, sæt end, at det sker — Nu vel, lad fare —
 Saa kan De jo mit Kimbrev lægge hen.

Og det er heller ei saameget Svar,
 Som Lat for den fornøielige Maade,
 Hvoorpaa De streifet har hin mørke Gaade
 Om Skibet, som et Lig i Lasten bar.
 Til alle hine dunkle Ord om Trykket,
 Som hviled over Fremstridtsfolkets Fart,
 Mig synes, Deres Nisse aabenbart
 Har truffet Knudens Punkt i Rejsestykket:
 „Vi flytte!“ — Ja, ifra de ældste Tider
 Har Menneskene flyttet uden Raft
 I Rum, i Tanke; — deres Fartoi glider
 Med stadig Længsel i sin Hjerte>Last
 Imod en bedre Kyst, end den, som spinder.
 De tage ogsaa med sit hele Bostab
 Af Frygt og Haab, af Kjærlighed og Had,
 Af alle Lidenskabers lange Rad,
 Der følger dem med uheldsvanger Trostak.
 Som sagt, den er ei ny for vor Tid blot,
 Den Higen mod det fjerne Drømmeslot,
 Som man paa denne Jord vist aldrig finder.
 Hver Slægt har havt den samme Illusion,
 Har ei paaagtet sine Fædres Minder,

*) Se 19de Hefte af „For Hjemmet“, Side 583.

Men troet se Lykhalighedens Tinder
 At lyse nære, trods al Konfusion.
 Dog altid ere hine Glittertoppe
 Som et Morganafsyn forsvundne brat,
 Naar just man tænkte, man var nærmestoppe.
 Og atter raved' man i gamle Nat.

Men er da denne Længelskyst ei sat
 Som Maal for vor Seilads, for al vor Strid? —
 Jo, for vor Aand, men ei for vore Kroppe
 Den findes kan — den er der hver en Tid,
 Men vil ei trampes paa af Kjødets Troppe,
 Ei gribes af Materiens plumpe Haand.
 Den dæmrrer, viger for dit ydre Die
 Trods al din Kunst, dit Fremstridt og din Møie
 Den spinder, vil du lægge den i Baand —
 Thi den er A a n d, og føles kun af Aand.

„Nof“, siger Nyhedsfloken, — „Mange Tak!
 Det er den gamle Sang — den Landesnat
 Er vi forlængesiden voyet over,
 Vi, som har sprenget de dunkle Tiders Tvang,
 Har løst hver Kraft, som i Naturen sover,
 Har lært at bruge disse Kræfters Gang
 Til med vort Strue-Skib, paa lette Bover,
 At styre til den gyldenrige Bang,
 Som Mættelse for hver en Sands os lover,
 Hvor der er Frihed, Lighed, Jordens Fylde —
 Se Morgensolen alt dens Bred forgyldte!“

Nu vel, styr væk! — Saa gjorde Slægt fra Slægt
 Og kom dog aldrig did, hvor stolt og fjækt
 End mangan Styrmand folded' ud sin Fane.
 Den Egenkraft, han brugte, blev hans Bane,
 Og Fremtids-Stibet sank ved skjulte Vægt.
 Thi, der var virkelig et Lig i Lasten!
 Og det var Bantros, Hedenskabets Vægt,
 Som stedse drage maa i Dybet ned.

Men desugtet vil med Feberhasten
 I Fremtidsfeilere dog blive ved
 At heise Lykkeslaget op i Masten
 Og styre frem imod en indbildt Bred! —
 Tror I at være større, være bedre
 End hine Mægtigste blandt Eders Fædre,

Fordi om I paa deres Skuldre staa? —
 Fordi med Damphjul I nu let kan gaa,
 Hvor fordum Mænd den vilde Hest har tæmmet?
 Fordi med Flokter I kun om Jer slaa,
 Hvor Romeren gif taus og purpurbræmmet?
 Hans Rige faldt — det største her paa Jorden —
 Og andre efter det, i Syd, i Norden,
 I stadig Stiften gaar det op og ned,
 Og saa vil det til Enden vare ved.

Et Rige er der dog, som aldrig stifter,
 Som midt i Kampen giver salig Fred:
 Det Landens Rige, som er Lykkens Bed,
 Som har Guds egen Søn til Drot og Stifter,
 Det evig gamle og det evig ny.
 Did kan du, naar du vil det, trygt henfly
 Og flue Hjemmet gjennem Skyens Rifter.
 Hvor findes det? — O, Veien ved du selv,
 Saa fremt du ei paa Livets vilde Elv
 Din Barne-Mand, din Barne-Tro forglemte.
 Den stille Fred, som da dit Hjerte stemte,
 Er Luftningen fra Paradisets Egn,
 Som du er Arving til, ved Korsets Teg.
 Se! — der er Landet, du kan styre efter!
 Det viger ei, som hint Morgana-shyn,
 Og om end Stormen sender Lyn paa Lyn,
 Og op fra Grunden røres Dnhets Kræfter —
 Dit Stib dog seiler frem paa Svanevinger
 Og sikkert dig i Frelse-Havnen bringer.
 Nu frygtes intet Lig i Lasten mer
 Og intet Spot-Ord, dig af Missen givet, —
 Men naar du engang lander, ha m du jer,
 Som v a r o g e r Opstandelsen og Livet.

Dog, hvor har nu min Iver ført mig hen
 Fra Tønen, jeg begyndte med? — Ja, den
 Jeg ikke ret kan finde nu igjen.
 De fatter dette Alvor, fjære Ven!
 Hvad Hjertet fylde, komme vil paa Læben,
 Vil sprænge Rimeriets lette Bund,
 Og er ei dette Alvor sidste Grund
 Til Deres tankedybe Stræben
 For Landens Magt i alle Livets Farver,
 I Stat, i Videnskab, i Digt, i Kunst,
 At ei de skal gaa op i Sandjedunst,

Men fyldes af den Tro, som Riget arver? —
 End Kraft i mange Aar jeg onsker Dem
 Til Deres Kamp for Livets sande Hjem,
 For Mandens Rige, det uendelige,
 Som ikke kan for Maaens Stormløb vige,
 Men stedse Nyt af Gammelt blomstrer frem.

A. M u n d.

John Maynard.

John Maynard var Styrmand og havde i mange Aar ført sit Dampskib sikkert paa Grieføen. Nu sømmede igjætt det store Dampskib midt paa den store Sø. Da hvirvlede pludselig fra Maskinrummets Luge ved Siden af Dampkælderen en søer Kogsoile op. „Ild! Ild!“ lød det ud af Skibsrummet. Hver Haand, som Strækken ikke havde lammet, øste Vand og gjød det i Ilden. Forgjæves. Ladningen bestod for en stor Del af Harpir og Beg, der gav Ilden rig Næring. Skibet syntes fortabt. „John Maynard, hvad skal vi gjøre?“ spurgte Kapteinen den erfarne Styrmand. — „I 3 Time er det muligt at naa den nærmeste Landtunge“, lød Svaret; „maaske hænger Skibet saa længe sammen. De Rejsende og og Mandskabet faar forblive foran i Skibet; thi Røg og Ild slaar op bag“. — „Men Flammerne omgiver Koret; hvad skal vi gjøre derved?“ — „Jeg skal tage Koret“, sagde Maynard, „saa faar I sende saa meget Vand, I kan, agter til mig.“

Styrmanden bad en stille Bøn; der-

paa gif han med faste Skridt hen og tog Rattet.

Hjulene slog Vandet med al Kraft; hurtigt som en Fugl nærmede Skibet sig Landet.

„John Maynard, hvorledes gaar det?“ spurgte Kapteinen gennem et Valerør. — „Alt i Orden“, lød Svaret. — Igjen spurgte Kapteinen, og atter det samme Svar. Men den brave Mand's Stemme blev stedse svagere. Flammerne legede ved hans Fodder; Ingen kunde slukke dem. Dog, Landet var nu nær. „Endnu fem Minuter, John! kan du holde ud saalænge?“ — „Ja med Guds Hjælp“. Det var Maynards sidste Ord. Nu stødte Skibet og stod efter et Par Dieblithe fast paa Landet. Reddede var de alle. Med sammenbidte Tænder, med den høire Haand og Fodderne forfullede, Hud og Haar bortbrændt fandtes Liget paa Søen: John Maynard havde ofret Livet for sine Brødre. —

Intet Jern havde været stærkt nok til at holde Frelseren ved Korset, dersom ikke Jærligheden havde gjort det. Jesu Død er vort Liv.

Blandinger — Nyt og Gammelt.

„Den Arktiske Kongres“ som nylig var samlet i Hamburg, var en Aften indbudt af det geografiske Selskab i Hamburg til en festlig Sammenkomst. Borgmester, Dr. Kirchenpauer, førte Forsædet ved denne Leilighed og fremhævede i

sit indledende Foredrag Betydningen af den Nordenstjoldske Expedition. Han oplyste samtidig, at der ialt var affendt ti Vareladninger fra England, Sverig, Hamburg o. fl. St. til de siberiske Floder, men at fire af Skibene paa Grund

af stærk Storm og Isgang havde maattet opgive Rejsen. Fra russisk Side var der forøvrigt gjort Skridt til Oprettelsen af en bevægelig Goldstation ved disse Punkter, idet et Skib skulde indrettes til Goldexpeditionen. Professor Neumayer udviklede derpaa Betydningen af det Forslag af Weyprecht om Oprettelsen af faste Observatorier i Polaregnene, som Kongressen var traadt sammen for at drøfte, hvorefter Weyprecht selv tog Ordet. Han foreslog at oprette Stationer i Finmarken, paa et Punkt ved Spitsbergen, paa Punkter paa Grønlands Øst- og Vestkyst, ved Berigsstrædet, ved Sibiens Nordkyst samt desuden en

eller to Stationer i de antarktiske Egne. Kaptein Koldemay udtalte sin Glæde over, at man vilde oprette Stationer i Grønland. Allerede ved sin Hjemkomst fra Grønland havde han udtalt, at man uden en fast Overvintring ikke kunde haabe at have noget virkelig Udbytte af Undersøgelsen af de arktiske Regioner. Endvidere talte Bestyreren for det danske meteorologiske Institut, Kaptein Hoffmeyer, Meteorologen Buns-Ballot og Professor Mohn under vedholdende Bifald, idet de hævdede, at de omtalte Stationer i væsentlig Grad vilde bidrage til Studiet af de arktiske Egne. (Anm. Arktisk betyder: omkring Nordpolen, antarktisk: omkring Sydpolen).

„For Hjemmet“ i 1880.

(Trykt for at læses).

Med næstkommende Aarsaar vil „For Hjemmet“ begynde paa sin 11te Aargang.

I de 10 Aar, Bladet nu har bestaaet, har det efter Evne bestræbt sig for hos Gammel og Ung at vække og nære Sands og Smag for sund og ren Læsning og dermed at tilbyde den kristelige Familiefreds et Hjælpemiddel til sømmelig Underholdning og Fremme af sand Dannelse og paa samme Tid afværge Smagen for alstens fordærvelig og forargelig Literatur, hvorpaa vor Tid er saa rig. De, som forstaa at bedømme vor Tid, ville ogsaa forstaa, at et saadant Maal kræver stadigt og vedholdende Arbejde, og at en Plante af den Art i Regelen vojer langsomt; men kan den i Forstningen fæste gode og sunde Rødder, saa lover det godt for Fremtiden. Vi tro, at vi tør sige det om „For Hjemmet.“

Som Enhver let vil kunne forstaa, har heller ikke vort Blad kunnet blive uberørt af det finansielle Tryk, som i de senere Aar har hvoilet paa en stor Del af vort Folk; tværtimod, der er nu et meget stort og betydeligt Antal Abonnenter, som skylder os fra 1 til 8 Dollars paa Bladet; men da vi ved, at de Allerfleste af disse er hæderlige Folk, saa er det vort Haab, at alle Vedkommende nu vil betænke, hvad der er deres Pligt i dette Stykke, og uden Ophold indsende sin resterende Kontingent; og dersom de synes, at vi har blet længe, saa vil de paa en passende Maade kunne vise sig erkjendtlige ved sammen med Restancen at indsende hel eller halv Kontingent i Forstud for næste Aar. Vi haabe, at Ingen

vil fortryde paa dette vort *Paakrav*; det sker ikke uden Nødvendighed. Udgiveren erkjender fuldelig, at mange af dem, som staa noget tilbage med Betaling, høre til Bladets bedste Venner, men desto sikrere tror han ogsaa at kunne gjøre Regning paa, at de nu meget snart vilde finde Udvei til at indsende den lille Sum, vi have at fordre. Paa samme Tid maa vi minde om, at i samme Grad, som Antallet af Forstudsbetalere vover, i samme Grad vil Bladets finansielle Stilling befestes.

Sagens mange Venner rundt om i Landet, baade Læge og Lærde, bedes venligt om at gjøre, hvad de kan, for at skaffe „*For Hjemmet*“ ret mange nye Subskribenter for det kommende Aar og at indmelde dem i Tide, for at Oplagets Størrelse kan bestemmes.

☞ „*For Hjemmet*“ vil fremdeles udkomme med 2 Hefter og Maanedes, hvert paa 30 store Oktavsider, til en Pris af \$2.00 om Aaret i Forstud; dermed er ogsaa Portoent betalt.

☞ „*Sex Aar blandt de røde Indianere*“ (en interessant Missionsberetning), en længere, interessant Fortælling, en meget fængslende Rejsefildring og meget andet fortrinligt Læsestof vil komme ind i næste Aargang.

☞ 17de Bind er udsolgt, men af 18de Bind, som blandt Andet indeholder en klassisk Skildring fra Sveriges Historie (Gustav Vasa) og den fortrinlige Fortælling „*Pater Klemens*“, vil nogle Exemplarer endnu være at faa for den ordinære Subskriptionspris \$1.00.

☞ Vil man benytte anden Mand's Hjælp til at indsende Penge til „*For Hjemmet*“, da se til, at Vedkommende er paa lidelig, saa at han strax sender Pengene. Penge sendes helst i Money-Order, Draft paa Chicago eller registreret Brev, da Posterne ikke overalt ere sikre.

„*For Hjemmet*“ anbefaler sig hermed paa det Bedste til Læg og Lærd som et Familieblad, der med Tryghed kan gives Ungdommen at læse, og man har det Haab, at kristelige Familiefædre saavel som konfirmeret Ungdom, der arbejder for sig selv, gjerne vil opofre en saa ringe Sum som et Par Daler for at have Afgang til regelmæssig, sammelig, interessant og dannende Læsning hele Aaret igjennem.

☞ Digtige, paalidelige Agenter faa gode Betingelser ved at henvende sig til Udgiveren.

☞ 7 forudbetalte Exemplarer af „*For Hjemmet*“ sendes 1 Aar for \$12.00.

Adresse: **A. Thronsdjen.**

Drawer 14. Decorah, Iowa.

☞ Abonnenter, som staa til Rest med Kontingent anmodes om at indsende samme uden Ophold. Saa snart Betaling indløber, skal Kwittering blive sendt; hvis den ikke kommer inden 2 Uger efter Afsendelsen af Pengene [eller for Pacific-Staternes Vedkommende inden 4 Uger], saa skriv igjen og meld det. Send Pengene paa en betryggende Maade, saa de ikke blive borte undervejs.

Adresse: **A. Thronsdjen, Drawer 14, Decorah, Iowa.**

Indhold: Gustav Vasas Historie. — Pater Klemens. — Til Prof. W. J. Monrad. — John Maynard. — Blandinger — Nyt og Sammelt. — „*For Hjemmet*“ i 1880.

For Hjemmet.

Et Tidsskrift

for

nyttig og underholdende Læsning.

Attende Bind.

Udgivet af S. Thronsen.

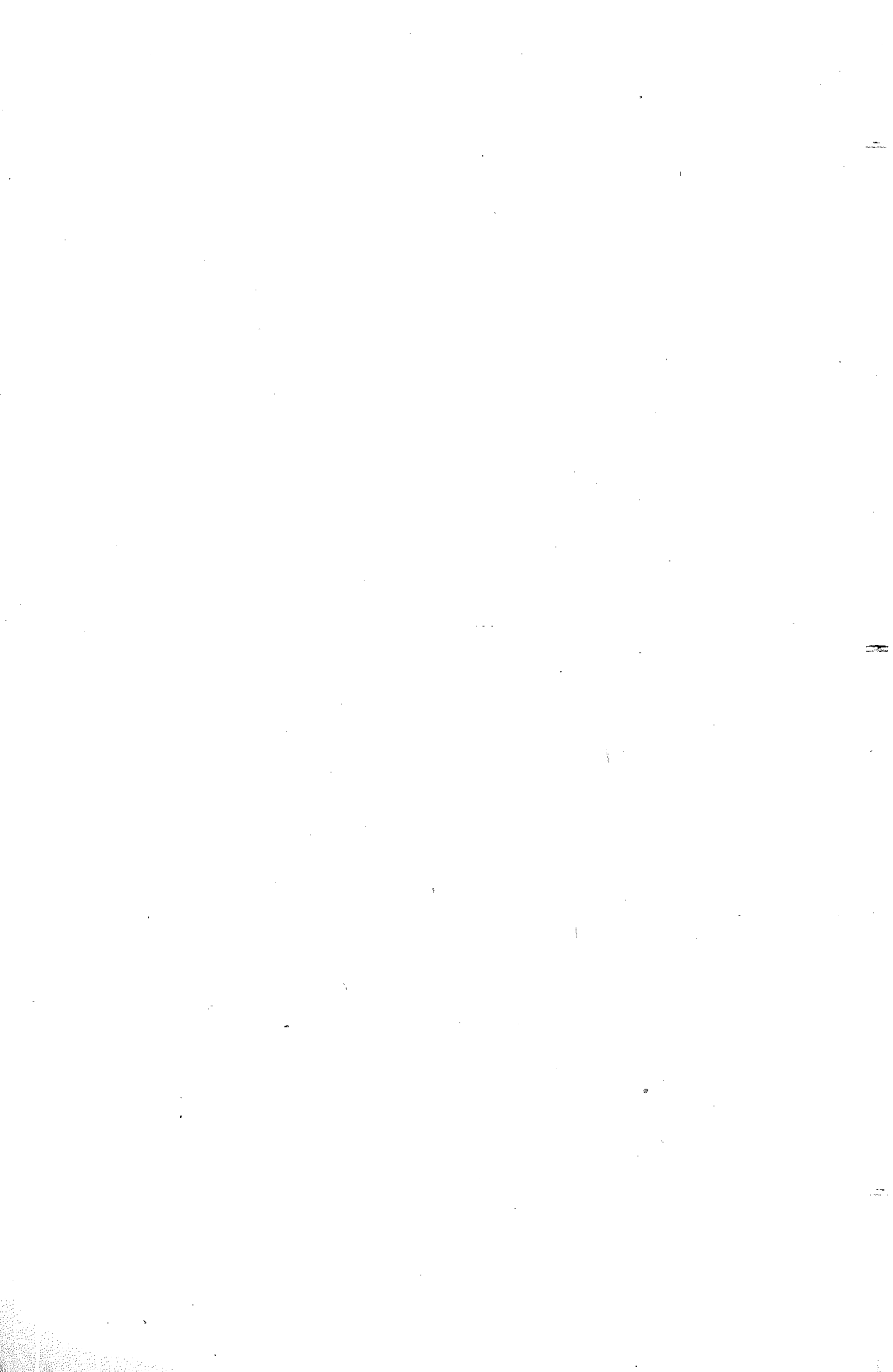

Decorah, Iowa.

Paa Udgiverens Forlag.

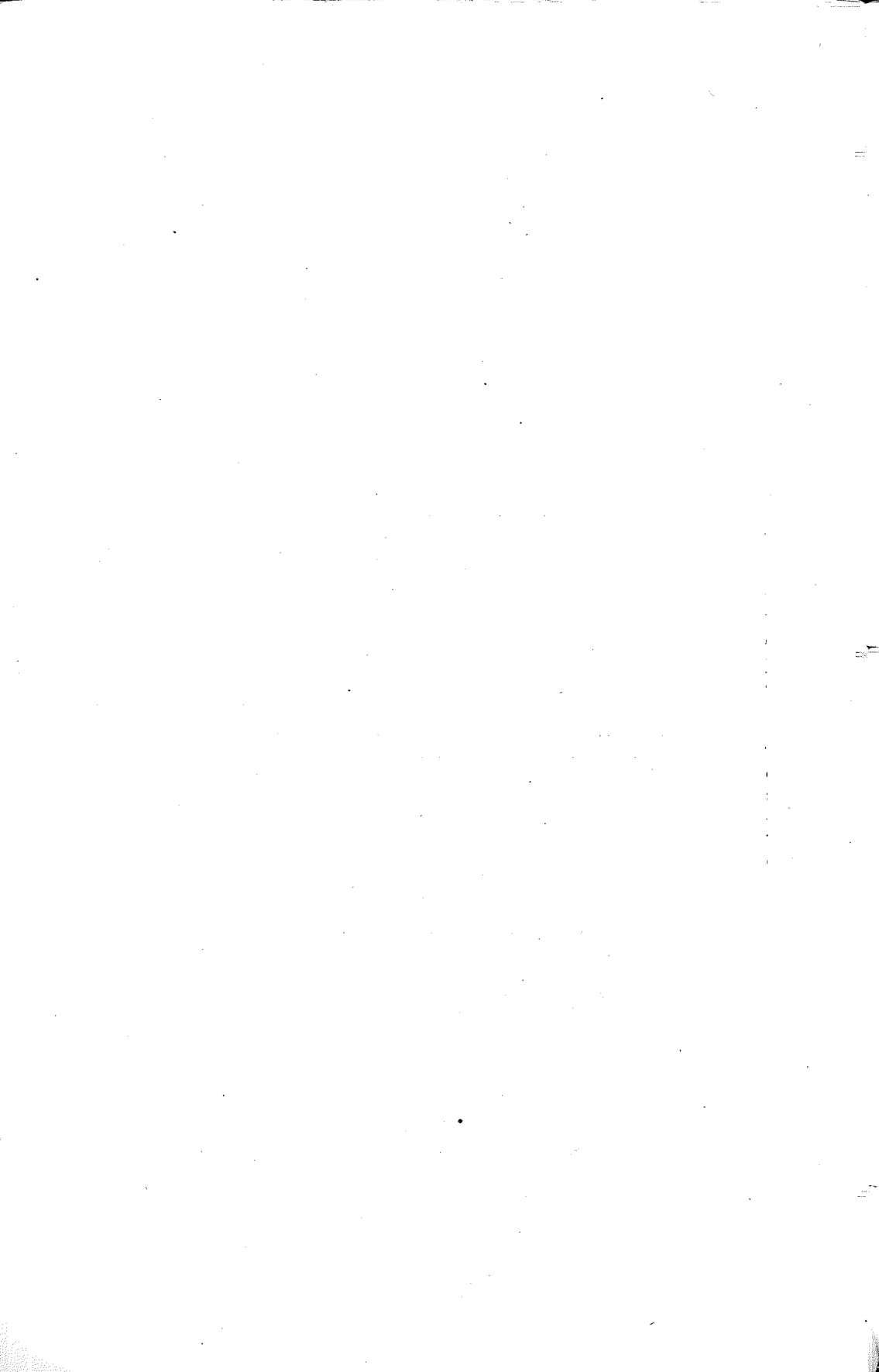
Trykt i den Norske Synodes Trykkeri.

1879.

Indhold af 18de Bind.

	Side.
„Kun dagligdags er al din Dont“, Digt af Bergeland	381
Hugenotterne som Galeislaver	382, 433, 459
Japaneserne	389
Den gamle Thepotte (Fortælling)	398
Brev til Lagnard fra en tyrkisk Kadi	400
Sokrates's Fængsel og Død	401
Strøtanter	406
Føderne i Konstantinopel	407
Gaader — i hvert No. undtagen No. 24.	
Dpløsninger — i hvert No. undtagen i No. 13.	
Blandinger — omtrent i hvert No.	
Fater Klemens, Fortælling, 413, 445, 477, 527, 542, 573, 624, 637, 669, 719, ...	743
Buggesang	422
Gustav Vasas Historie 423, 464, 489, 209, 555, 590, 605, 649, 686, 701, 731	
Prinds Louis Napoleon falden	439
Møllen og Bøffene	463
Jordflodens Indre	470
Giv Gud Æren	472
Til Ungdommen (Digt)	488
Smaa historiske Notitser	503
Den gamle Mand og Præsten	524
Læsefrugter	535
Bed det døde Hav (Digt af Richardt)	541
Hvad hedte den barmhjertige Samarititan?..	553
Sønnen i rette Tid	554
Washingtons Maximer	568
Rimbreve fra navnkundige Mænd	583, 753
Insekternes Muskelstyrke	622
Berdenspostvæsenet	631
Benedetto Marcelli	632
Fra Madagaskar	661
Til Belysning af en Anekdote, som fortælles om Pascal	685
Mærkelige Tal	570, 727
Evang. lutherst Folkkalender, anmeldt	728
Til Professor M. J. Monrad	753
John Maynard	756

E. MATHER,
JUSTICE OF THE PEACE,

COLLECTING AGENT.

Office in City Hall - - - - DECORAH, IOWA.

M. N. JOHNSON & BROTHER,
ATTORNEYS AT LAW,
M. N. Johnson,
NOTARY PUBLIC. } *DECORAH, IOWA.*

DECORAH, IOWA.

anbefales Landsmænd og andre Reifende af Eieren

D. L. Hamre.

☛ En Leiestald med gode Heste og Kjøretøier er forbunden med Hotellet.

OLSON & THOMPSON,
DEALERS IN
DRYGOODS, NOTIONS, CLOTHING,
HATS, CAPS, BOOTS, SHOES and GROCERIES.
WATER STREET - - DECORAH, IOWA.

A. Gullikson & Bro.,
DECORAH, IOWA,
handler med Stangjern, Spiger og Glas, Røge- og Raffelovne samt
Kobber- og Blikvarer, Gaardskredsskaber og Værktøi, Bygningsmaterialier,
saasom Vinduesglas, Døre, Blinds, Bygningspapir, Blyhvidt og Olte.
Kobber- og Blikvarer repareres. Tagrender forfærdiges til billige Priser.

P. H. WHALEN
handler med
Manufaktur- og Kolonialvarer,
Hatte og Huer, Støvler og Sko etc. etc.
Sydside af Water Str. = = = Decorah, Iowa

I. H. MONTGOMERY & CO.
Apothekere og Boghandlere,
DECORAH, IOWA.

Mediciner tilberedes omhyggeligt efter Lægers Recepter. En duelig
og forsigtig norsk Expeditør er altid tilstede. 7-24

O. A. FOSS,

handler med

Færdiggjorte Støvler og Sko.

Tillige gjøres alt Slags Skotøi efter Bestilling af de bedste Materialier og Reparation udføres godt og billigt. Til Skomagere og dem, som ønske at gjøre sit eget Skotøi, har jeg altid et stort Oplag af Læder og Skind, Bærtooi og Alt, som tilhører Skomagerprofessionen. Skriftlige Ordres modtages og expederes prompte til laveste Priser.

D. A. Foss,
Decorah, Iowa.

Ældre Bind af „For Hjemmet“.

11te Bind (1876 I.) og 17de Bind (1879 I.) er udsolgt.

12te Bind (1876, II.) indeholdende de interessante Fortællinger „Pleiedatteren“ og „De to Blinde“, samt meget andet interessant Læsestof tilsendes portofrit for 60 Cents.

13de Bind (1877, I) indeholdende de fortrinlige Fortællinger „Alpeflokken“, „Mod Himlen“ (Forfatterindens Ungdomshistorie), „Dødsfælden fra Amerika“, „En Gut fra Londons Gader“, saavel som flere mindre Fortællinger; den interessante historiske Skildring „Karl den Tolvte i Norge“; henimod 30 andre større og mindre Artikler, adskillige Digte, 15 Gaader og 116 Vandsinger tilsendes portofrit for 80 Cents.

14de Bind (1877, II) indeholdende sidste Afdeling af Fortællingen „Mod Himlen“ (Forfatterindens Husliv), Fortællingerne „Dødsfælden“, „Alene“, „En Juleaften paa Gaaraas“ samt meget andet fortrinligt Læsestof tilsendes portofrit for 80 Cents, begge disse Bind for \$1.50.

15de Bind (1878, I.) indeholdende 1ste Halvdel af den interessante Skildring „Philip Ashton eller den nye Robinson“, „Martyren i St. Andrews“, „Jacob Flints Reise“, „Arkimedes“, m. m. M., sendes portofrit for \$1.00

16de Bind (1878, II.) indeholdende sidste Halvdel af Fortællingen „Philip Ashton“, „Elisabeth“, en dansk Fortælling, „Stanleys Reise paa Kongosløden“, „Skoftjernen“ (Missionær Fjellstedts Ungdomshistorie) og meget andet interessant Læsestof, sendes portofrit for \$1.00; begge disse Bind for \$2.00; alle 5 Bind (12—16) portofrit for \$3.50.

Hvert Bind bestaar af 12 Hefter og udgjør 384 store Oktavsider, Titellblad og Indholdsregister indbefattet.

Adresse: **R. Thronsdjen,**
Dr. 14, Decorah, Iowa.

To Søstre, en Fortælling fra en norsk Fjeldbygd (4 Hefter af „For Hjemmet“) portofrit for 25 Cts.

Adresse: **R. Thronsdjen,** Dr. 14, Decorah, Iowa.

Den nye norske Barberstue er i Basementet i Adams nye Blok, Hjørnet af Water og Winnebago Streets, Decorah, Iowa.

M. D. Solberg.

Iver Larsen
Sælger udelukkende for Kontant og handler med
DRYGOODS, NOTIONS,
Færdiggjorte Klæder,
Hatte, Huer, Støvler, Sko, Kolonialvarer, etc. etc.
Decorah - - Iowa.

For 10 Cents sendes portofrit et Hefte, indeholdende
„To ældgamle Sange fornyede“,
nemlig **Solbtalvisen** og **Den gylde ABC** 8 for 50 Cts., 20 for
\$1.00, 100 for \$3.50. Adresse: K. Thronhjens, Dr. 14, Decorah, Iowa.

---

380 Oktavsider
med udvalgt Læsning for 60 Cents,
nemlig 12te Bind (1876 II.) af „For Hjemmet“, indeholdende Fortællingerne
„Bleiedatteren“ og „De Blinde“, „Grindringer fra en Islandsfærd“, „Laura
Bridgeman“, „Magdalena Schubert“, „Maria Schandorf“ og meget andet ud-
valgt Læsestof. Sendes portofrit for 60 Cents. Benyt denne Leilighed!
Adresse: K. Thronhjens, Dr. 14, Decorah, Iowa.

Ny Möbelhandel.

J. JACKWITZ.

Washington St., Straasoverfor Strøms Fiskehandel,
DECORAH, IOWA.

Alle Slags Möbler, saavel simple som fine og elegante, sælges til Ti-
dens billigste Priser. Reparationer udføres.
Ligklister havees paa Lager. Begravelser bejrges.

ST. OLAF'S SCHOOL,

En lutherisk Høiskole for Gutter og Piger,
Northfield, Minnesota.

Nye Terminer begynder i April, September og November. Betalingen er
\$30.00 for Skoleaaret (10 Maaned) og for en Termin i Forhold. Kost billig.
Nærmere Underretning faaes ved Henvendelse til Bestyreren
Th. N. Mohn, Northfield, Minn.

E. P. Johnson,
ATTORNEY AT LAW,
Adams Block. DECORAH, IOWA.

Den norske Synodes Forlagshandel, Decorah = = = Iowa,

handler med norske, engelske og tydske Bøger, Traktater og Smaaakrifter, billedte Billeder og Karter samt Skrivematerialier o. s. v.

Katalog kan erholdes portofrit tilsendt paa Forlangende. Enkelte Bøger sendes portofrit hvorsomhelst i de Forenede Stater og Canada, naar den i Katalogen nævnte Pris vedlægges Ordren, og Adressen tydelig opgives.— I Partier tilstaaes almindelig Rabat.

Se omstaaende Bogfortegnelse.

J. E. See, Decorah, Iowa.

W. L. EASTON,

Gier af det vel bekendte

OPERA HOUSE CLOTHING STORE,

har netop modtaget et meget stort og omhyggelig udvalgt Lager af færdig-gjorte Klæder, Hatte, Huer, Støoler, Sko og alle Slags Herre-Ekviperings-Gjenstande, som sælges til Tidens billigste Priser.

Klæder efter Bestilling forfærdiges prompte. Norske Præstefjoler gjøres efter Ordre.

Opera House Clothing Store,
Decorah, Iowa.

P. E. HAUGEN,

Gier af

Decorah Marble Works.

Water St. - - DECORAH, IOWA.

Jeg tillader mig herved at gjøre Landsmænd i Winnesheit og Allamakee Countier i Iowa, samt i Fillmore, Houston, Freeborn, Goodhue og Olmstead Countier i Minnesota, og forresten i hele den nordre Del af Iowa og sydlige Minnesota, opmærksomme paa, at jeg nu er istand til at expedere alle Ordres med kort Barsel. Jeg har sikret mig de bedste Arbeidere og kan udføre smukt og billigt Arbeide. Da jeg ogsaa har norske Stenhuggere, har Landsmænd den Fordel, at de kan faa sin Insription feilsfri, hvilket er aldeles umuligt, hvor man blot har Arbeidere af andre Nationer.

Som reisende Agenter har jeg engageret Dhr. Harvey Miller og Frijs Rosenheimer. P. E. Haugen.

Enhver, som ønsker Gravstene, og ikke træffer min Agent, kan derom tilskrive mig, samt angive, hvor kostbar Sten han ønsker, og jeg skal da sende ham Tegninger med vedfjet Pris, hvorefter han kan sende mig tilbage det Exemplar han udvælger, tilligemed Ordre og Insription samt nærmeste Fragt-Office.

P. E. Haugen.